

2-нэ нап.

Абдж щащі заводым

2-нэ нап.

«Ислъамым

3-нэ нап.

ЗэГузэпэщ 4-нэ нап.

ЗэхущытыкІэ гуапэм и щапхъэ 4-нэ нап.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм ЩІалэгъуалэ ІуэхухэмкІэ и министрым теухуауэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэташхьэм и Указ

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Конституцэм и 81-нэ статьям и «г» пунктым ипкъ иткІэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щалэгъуалэ Іуэхухэмкіэ и министру гъзувын Лу Азэмэт Хьэсен и къуэр.

2. Мы Указым къару егъуэт абы Іэ щыщІэздза махуэм щегъэжьауэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэ Налшык къалэ 2022 гъэм мэкъуауэгъуэм и 24-м

КІУЭКІУЭ Казбек

ЩІалэгъуалэм гулъытэ нэхъыбэ

Кіуэкіуэ Казбек лэжьыгъэ Іуэхукіэ хуэзащ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щіалэгъуалэ Іуэхухэмкіэ и министру иджыблагъэ ягъэува Лу Азэмэт. Зэlущіэм щытепсэльыхьащ республикэм щекіуэкі щіалэгъуалэ политикэр зыхуэдэм, мыхьэнэшхүэ зиіэ а унэтіыныгъэмкіэ щіыналъэм и унафэщіхэм къапэщылъ къалэнхэмрэ яІэ мурадхэмрэ.

КІУЭКІУЭ Казбек Лу Азэмэт пщэрылъ щищіащ щіалэгъуалэм я жыджэрагъыр нэхъри къэІэтыным хуэгъэпсауэ щыі Іуэхугъуэ псоми адэкій зегъэужьыным нэхъ щіэхыІуэу иужь ихьэну

- Щалэгъуалэм я Іуэху дэкіынымкіэ, я гупсысэмрэ Іуэхущафэхэмрэ фіы и лъэныкъуэкіэ адэкіи зегъэужьынымрэ хуэгъэзауэ республикэм къыщызэрагъэпэща Ізнатіз псори хъарзынзу мэлажьз, хъерыфіхэри къат. Уеблэмэ нобэ, къэралыр зэрыт мы зэман гугъум, дэ нэрылъагъу тщохъу Къэбэрдей-Балъкъэрым и щІалэгъуалэм я гупсысэр хэкум и ехъуліэныгъэм, ціыхум хэлъыпхъэ щэн екІухэм хуэгъэпсауэ зэрыщытыр, - къыхигъэщащ КІуэкІуэм. - А псори, дауи, щІалэгъуалэм ядэлэжьэнымкІэ республикэм зэфіэгъзува щыхъуа Іуэху зехьэкіэ мардэфіхэм къашащ. Атіэми, гъащіэм зеужь, къалэныщіэхэр къытхуегъзув. Абы къыхэкІыу а зэхъуэкІыныгъэхэм дэри дапэджэжын хуейш Іуэху бгъэдыхьэкІэшІэхэмкІэ. Лъэхъэнэщіэм мурадыщіэхэр худиіэу дыпсэун хуейщ.

КъБР-м шІалэгъуалэм я Іуэхухэмкіэ и министр къыпэщылъ къалэнышхуэхэм ящыщщ зэфах лэжьыгъэм ехъулІэныгъэфІхэр къыпэкІуэн, зы мурадымрэ зы еплъыкіэмрэ зи гуашіэр, акъылыр хуэгъэпса гуп зэдэу зэригъэпэщыныр. Къинэмышауэ. ІэнатІэшІэм и пашэм адэкІи игъэбыдэн хуейщ КъБР-м и щІалэгъуалэмрэ Урысей Федерацэм и щіалэгъуалэ зэгухьэныгъэ зэмылізужьыгъуэхэмрэ яку дэлъ зэпыщІэныгъэхэр. Апхуэдэхэщ, къапштэмэ. «Урысей шІалэгъуалэ». «Урысейр - Іэмал куэд здэщыі экъэралщ» зэгухьэныгъэхэр, зыужьыныгъэм хуэщіа жэрдэмхэмкіэ агентствэр, къэралым хыхьэ субъектхэм щылажьэ щіалэгъуалэ Іэнатіэхэр, ди республикэм и шіыналъэхэм, щіыпіэхэм щыіэ щіалэгъуалэ іуэхущіапіэхэр, нэгъуэщіхэри.

Республикэм и Іэташхьэм зэрыжијамкіэ, шіалэгъуалэм хуэгъэпса лэжьыгъэхэр гъащіэм и унэтіыныгъэхэу а ныбжым епха псомкій къыщызэщіэрыгъзуіуэн хуейщ: мэкъумэш хозяйствэми, егъэджэныгъэми, щэнхабзэми, спортми, хьэрычэт Іуэхуми. Апхуэдэу а лэжьыгъэхэмкіэ министерствэр пыщіауэ щытын хуейщ къэрал властым и ІэнатІэхэми.

ШІалэгъуалэм ядэлэжьэнымкіэ къэгъэсэбэпыпхъэш лъэпкъ проектхэмрэ федеральнэ программэхэмрэ республикэм щыщагъэзащІэм абыхэм къыхузэрагъэпэща Іэмал псори: волонтёр центрхэр, спорт ІуэхущІапІэхэр, щэнхабзэмкіэ унэхэр, щіалэгъуалэ зэгухьэныгъэ зэмылізужьыгъуэхэр. Кіуэкіуэ Казбек гулъытэ хуищіащ щіалэгъчалэм я творчествэм, зэф эккхэм хэгъэхъчэным хүэлэжьэну центр мы зэманым мылэжьэж санаторэхэм ящыщ зым къыщызэбгъэпэщ зэрыхъунум, абы щалэгъчалэм я корпоративнэ университет щыщы!эн хуэдэу.

Зи щІалэгъуэхэм ябгъэдэлъ гупсысэр фІым, зыу жыныгъэм, лъэпкъхэм игъащіэ лъандэрэ къадекіуэкі хъугъуэфІыгъуэхэр хъумэным хуэгъэпсауэ щытыным адэкІи пыщэн хуейщ, экстремизмэмрэ дызыхуэмей зэпэшіэувэныгъэхэмрэ дапэщіэтыфын хуэдэу, - къыхигъэбелджылык ащ и псалъэм Кіуэкіуэ Казбек. - Дэ ди къалэнщ къытщіэхъуэ щіэблэм, ди щіалэгъуалэм я гупсысэмрэ Іуэху зехьэкІэмрэ зезыгъэузэщІын, фІымрэ пэжымрэ къыхуезыджэн гъуазэхэр најуэ ящытщіыну, шапхъэу едгъэлъагъуну.

КъэкІуэну илъэситхум тещІыхьауэ республикэм щІалэгъуалэ политикэм зэрызыщиужьынум и щІыналъэпсо программэ зэхэгъэувапхъэу министрыщІэм къалэн щищащ Іэтащхьэм. А программэм щыгъэбелджылын хуейщ щіалэгъуалэм ядэлэжьэнымкіэ щыіэ мурадхэмрэ зыхуагъзувыж къалэнхэмрэ зэрыхуэкІуапхъэ, зэрагъэзэщіапхъэ Іэмалхэмрэ хэкіыпіэхэмрэ.

- Мурадхэр, лэжьыпхъэр гурыlуэгъуэщи, lyэхум пlалъэ лей къыхэмыкІыу иужь ихьапхъэщ. Республикэм и унафэщіхэм дэтіыгъынущ зыузэщіыныгъэмрэ ехъуліэныгъэмрэ хуэгъэпса сыт хуэдэ жэрдэмыщ эри гупсысэщ 1эри, - жиlащ Кlуэкlуэ Казбек зэlущіэм и кlэухыу.

> КъБР-м и Іэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-Іуэхущіапіэ.

Зэгъусэу къэкІуэнум йогупсыс

гъуалэм и махуэр щагъэлъапіэм, КъБР-м и хъумэ цІыхухэм зэрапэбубыдыфын хуейр я Ізтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек яіущіащ республи- анэдэльхубзэкіэ мыпсэльэну. Ар фашизмэм и кэм и щіалэгъуалэ гупым.

КъБР-м и Правительствэм и пэшышхуэм щызэхуэсахэр сыхьэтитІкІэ зэпсэлъащ. ЗэІущІэм хэтащ республикэм егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкіэ и министр Езауэ Анзоррэ КъБР-м щіалэгъуалэ ІуэхухэмкІэ и министр Лу Азэмэтрэ.

- Икъукіэ си гуапэщ мы пэшым нобэ ди щіалэ-гъуалэм сазэрыщыіущіэр. Псом япэу сынывохъуэхъу Щіалэгъуалэм я махуэмкіэ, фи іэщіагъэмрэ лэжьыгъэмрэ ехъулІэныгъэ щывиІэну си гуапэщ. ЩІалэгъуалэр ди къэкіуэну зэрыщытым и мызакъуэу, ди зэманми куэдкіэ дызыщыгугъщ, - жиіащ Кіуэкіуэ Казбек. - Си щхьэкіэ щіалэгъуалэр нэхъ згъэлъапіэ дыдэхэм ящыщщ, икіи дэтхэнэ зыми ди къалэну къызолъытэ унагъуэ ухуэн, сабий пын. адэкіэ гъашіэм пышэн жыхуэтіэхэр. Къыхэзгъэщыну сыхуейт Къэбэрдей-Балъкъэрым и щІалэгъуалэр нэхъ гъэсахэм, нэхъыфІхэм, нэхъ зызыужьхэм ящыщу къызэрыслъытэр. Апхуэдэуи си гуапэщ ди япэ итахэм къадэгъуэгурыкІуэ хабзэфІхэр зэрыфхъумэр. ЖысІэм и щыхьэтщ иужьрей зэманым къэралым къыщекІуэкІ Іуэхугъуэхэм Къэбэрдей-Балъкъэрым и щІалэгъуалэри жыджэру зэрыхэтыр, Хэкур хъумэным, ди Президентым и Іуэхухэр дэІыгъыным зэрыхуэхьэзырыр. ЗэрыфщІэщи, ди къэралыр гъэунэхуныгъэ куэдым къыпхыкІащ. СССР-р щылъэлъэжым, къэралыщІэ ухуэжын хуей хъуами, Урысей Федерацэр лъэ быдэкІэ увыжащ. Ди Президентым къалэн нэхъыщхьэу къытхуигъэувхэм зэращыщыр фощІэ щІалэгъуалэм зедгъэужьыныр. Къэралым проект, программэ куэд иджыпсту щагъэзащІэ щІалэгъуалэм я Іуэху къызэрызэрагъэпэщынум теухуауэ. Къэбэрдей-Балъкъэрыр а Іуэхухэмкіэ зыкіи къыкіэрымыхуу къызолъытэ, ауэ зэманым къытхуигъэувхэм зэрызедгъэкІунуми яужь дитыпхъэщ. Абы къыхэкІыу, фызэрыщыгъуазэщи, ди унафэкІэ къызэдгъэпэщащ республикэм щІалэгъуалэм щхьэхуэу телэжьэну министерствэ. А Іуэхум куэдрэ дегупсысащ, икІи ар сэбэп зэрыхъуну псори зэпэтшэчащ. ДяпэкІэ министерствэм щылэжьэнухэр дгъэбелджылынущ. Иджыблагъэ Іэ щІэздзащ КъБР-м щІалэгъуалэ ІуэхухэмкІэ и министру Лу Азэмэт зэрыдгъэувам теухуа унафэм. Лэжьыгъэшхуэ диіэщ, икіи мыпхуэдэу дызэхуэсурэ Іуэху къытпэщылъхэмкІэ дызэчэнджэщу дызэдэлэжьапхъэу къызолъытэ.

Пэублэ псалъэм иужькіз Кіуэкіуэ Казбек къызэхуэсахэм я упщ эхэм жэуап яритащ. Къапщтэмэ, Налшык къалэ округым щІыпІэ унафэр зехьэнымкІэ и ІэнатІэм и советым и депутат Къумыкъу Каринэ щі эупщіащ КъБР-м и Іэтащхьэр здэщы а Донецк Ц ыхубэ Республикэр къызэрыщыхъуамрэ ди республикэм а щІыналъэм зэрызыщІигъэкъуэфыну Іуэхухэмрэ.

- Псом япэр гугъуехь ІущІам ціыхугъэ кіэлъызепхьэн зэрыхуейрщ. Абы здэтшащ хущхъуэхэр, нэхъыбэу зыхуэныкъуэну хьэпшыпхэр, ДэІэпыкъуэгъу псынщІэм и транспортыр. Апхуэдэуи къэдгъэлъэгъуащ щІыналъэм егъэджэныгъэмкіэ, узыншагъэр хъумэнымкіэ Іуэхущіапіэхэр е сымаджэщ зэфІэгъэувэжыным зэрытхузэфІэкІкІэ ди гуащІэ хэтлъхьэну дызэрыхьэзырыр, - жи-Іащ Іэтащхьэм. - Тлъэгъуам и гугъу пщіымэ, щіыналъэ унафэщіхэм дазэрыіущіам и мызакъуэу, музейм дыщыlащ, цlыхухэми дахуэзащи, япэу гу зылъыстар а щіыналъэм псори урысыбзэкіэ зэрыщыпсалъэрщ, дэ лъапІэныгъэ диІэхэм хуэдэ дыдэ абыхэми зэрахъумэрщ. А щІыналъэм и музейм Хэку зауэшхуэм щыщытепсэлъыхькІэ, къыхагъэщыр псоми ди зэхуэдэ лІыгъэмрэ хахуа-

Мэкъуауэгъуэм и 27-м, Урысейм ЩІалэ- гъэмрэщ. Дауэт-тІэ апхуэдэ лъапІэныгъэхэр зыщапхъэщ. Украинэм иджыпсту тет унафэщІхэр мамырыгъэ хуейуэ щытамэ, а щІыналъэм щыпсэухэм сыт хуэдэ хэкlыпlи къыхуагъуэтынт лъыгъажэ къамыгъэхъун щхьэкІэ. Ди къэралыр куэд щауэ топсэлъыхь а гугъуехьхэр къызэнэка зэрыхъунум, ауэ къедэІуакъым.

Къалэн куэд щагъэзащіэ щіалэгъуалэ центрым и лэжьакіуэ Аслъэныкъуэ Радимэ щізупщІащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и илъэси 100-р зэригъэлъэпІэну щІыкІэм.

КІуэкІуэ Казбек къыхигъэщащ республикэм щыпсэухэм я дежкІэ а махуэшхуэм мыхьэнэ ин зэриІэр икІи ар зэрагъэлъэпІэнум ехьэлІауэ къалэн пыухык ахэр зэрызэхуагъэувыжар.

- Псом нэхъыщхьэу дыхуейт махуэшхуэм ирихьэліэу социальнэ мыхьэнэ зиіэ іуэхущіапіэхэм я ухуэныгъэр зэфіэдгъэкіыну, щіыпіэ щхьэхуэхэр зэlузэпэщ тщlыну зыхуэдгъэувыжа lуэхухэр и кІэм нэдгъэсыну. ЗэрыдгъэлъэпІэнум и гугъу пщІымэ, шэч хэмылъу, зыгуэрхэри елъытащ къэралым и Іуэхухэр зытет щытыкІэм. Ауэ республикэм и районхэми къалэхэми а Іуэхум и щІыхькІэ пшыхь, зэхуэс зэмылІэужьыгъуэхэр къызэрызэрагъэпэщынум зыхуагъэхьэзыр. Ди мурадщ Адыгеймрэ Къэрэшей-Шэрджэсымрэ ди гъусэу, абыхэми мы гъэм илъэси 100 ягъэлъапІэри, Москва къалэм Кремлым и уардэунэм пшыхь къыщызэдгъэпэщыну. КъищынэмыщІауэ, къыдэхъулІэмэ, Іуэхугъуэ зыбжанэ Горький Максим и цІэр зезыхьэ жыг хадэм щедгъэкІуэкІынущ, - жиІащ Кіуэкіуэм.

Зыуэ щыт къэрал экзаменыр зэрырагъэ-кlyэкlым щытепсэлъыхьым, КъБР-м и Іэтащхьэм къыхигъэшаш ЕГЭ-м къышахь бжыгъэхэмкІэ нэгъуэщі щіыпіэхэм ущыщіэтіысхьэну іэмал нэхъыбэ къуиту ІэщІагъэлІхэм жаІэми, студентхэр къызэрыхах щІыкІэм нэхъ зегъэубгъун хуейуэ къызэрилъытэр.

ЕГЭ-р апхуэдизкІэ къузауэ зы жыпхъэм тетщи, щіалэгъуалэм къахьа баллым теухуауэ щытщ зыщІагъэтІысхьэнур, абы щыгъуэм езыр нэгъуэщ Іэщіагъэм хуейуэ щытми. Аращи, щіалэгъуалэм я щІэныгъэр здынэсыр къэппщытэн щхьэкіэ, зырызурэ уепсэлъэн, къыхэпхын хуейуэ къызолъытэ.

Налшык къалэм и курыт школ №9-м щеджэ Жэнкъазий Самирэ жиlащ ныбжьыщlэхэм еджэн зэрафlэфlыр икlи КъБР-м и lэтащхьэм гулъытэ хуищІыну елъэІуащ тхылъхэр нэхъ езэгърабгъуу къызэращэхуну Іэмалхэм.

ЩІалэгъуалэм къаіэтащ Интернеткіэ зэбграгъэкІ хъыбар нэпцІхэм зэрызыщахъумэну Іуэхухэри, медицинэр зыхущыщІэхэри, психологие и лъэныкъуэкІэ щіалэгъуалэм дэіэпыкъуэгъу яхуэхъуну Іуэхущіапіэ щыіэным, щіалэгъуалэм хьэрычэт ІуэхумкІэ зэрызыщІагъэкъуэфыну Іэмалхэм, нэгъуэщІ куэдми.

Зэіущіэм и кіэм Кіуэкіуэ Казбек Іэщіагъэр къызэрыхахынум теухуауэ чэнджэщ щ алэгъуалэм яритащ: «ЦІыхур насыпыфІэ хъуауэ къыщыслъытэр, и Іэщіагъэм щыгуфіыкіыу, и лэжьыгъэм гукъыдэж хуиІэу щыпэрытырщ. Аращи, уи гур хэзыгъахъуэ Іуэхум тещІыхьауэщ ІэщІагъэ зэрызэбгъэгъуэтыпхъэр. Къэбэрдей-Балъкъэрым и щІалэгъуалэр, къытезгъэзэжынщи, гъэсащ, абыкІэ сыфхуэарэзыщ. Мыпхуэдэ зэхуэсхэр нэхъ тыншу едгъэкіуэкіын хуэдэу, щіэх-щіэхыурэ дыщызэјущіэну щіыпіэ дгъэбелджылыну сыхуейт. АдэкІи дызэдэлэжьэнщ, къэтІэт Іуэхухэм елъытауэ, ІэщІагъэлІхэри къедгъэблагъэу тщІынщ, - къигъэгугъащ КъБР-м и Іэтащхьэм щІалэгъуалэр.

БАГЪЭТЫР Луизэ.

АвтобусыщІэхэр иратащ

КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек мэкъуауэгъуэм и 25-м «Балкария» къэрал къэфакіуэ гупым, Темыркъан Борис и цІэр зезыхьэ Къэрал филармонием, Макъамэ театрым автобусыщ эхэр яри-ЩІыпіэ-щіыпіэкіэ зыкъыщагъэлъэгъуэну кіуэн хуей зэрыхъум къыхэкіыу, республикэм и Іэтащхьэм апхуэдэ лъэіукіэ зыхуагъэзауэ щытащ зи гугъу тщіы Іуэхущіапіэхэм я унафэщіхэм.

КІУЭКІУЭ Казбек автобусыщІэхэр зэпиплъыхьащ,

творческэ гупхэм я унафэщІхэми епсэлъылІащ. «Балкария»-м и унафэщІ Энеев Магомет щыгуфІыкІащ республикэр илъэси 100 щрикъум ирихьэлізу езым и нэіз зытет ансамблым хуащіа тыгъэм. «Гъуэгуанэ куэд зэпачын хуей зэрыхъум къыхэкlыу, къэфакіуэхэм я дежкіэ автобус тыншыр щіэгъэ-

къуэнышхуэщ», - жиlащ абы. Автобусыщіэ зэпэщхэр щэнхабээ Іуэхущіапіэхэм папщіэ къащэхуащ къэрал программэхэм япкъ иткіэ къаутІыпщ федеральнэ мылъкум къыхэкІыу.

«Иджы ди творческэ гупхэм щІыпІэ-щІыпІэхэм зыкъыщагъэлъагъуэкІэрэ, республикэм щыпсэу лъэпкъхэм я щэнхабээ бейр нэгъуэщІ щІыналъэхэм, хамэ къэралхэм щыпсэухэм ирагъэцІыхуфынущ. Езыхэри шынагъуэншэу, тыншу зекІуэфынущ», - жиІащ КІуэкІуэ

А махуэ дыдэм автобусыщІэ иратащ «Спартак-Налшык» сабий-ныбжьыщІэ спорт еджапІэм.

Сом мелард 40-м нэблагъэ трагъэкІуадэ

республикэм и Правительствэм хэтхэр щынымкіэ щіэгъэкъуэныфі хъуар лъэпкъ и гъусэу щы ащ республикэм и къалащхьэм «КъуэкІыпІэ» («Восточный») и фіэщыгъзу щызэфіагъзувэ хьэблэщіэ абрагъуэм зыкъыщызыІэт курыт еджапіэщіэм и Іэхэлъахэм. Абдежым гупым хэтхэм сурэт щіыкізу щрагъэлъэгъуащ ухуэныгъэщіэхэм теплъэу яіэнур зыхуэдэр, лэжьыгъэм пэрытхэм къащехъулІэ Іуэхугъуэхэми щытепсэлъыхьащ.

- «КЪУЭКІЫПІЭ» зи фІэщыгъэ хьэблэщІэр зэфІэгъэувэныр Къэбэрдей-Балъкъэрым дежкІэ ІуэхугъуэщІзу тхужыІэнукъым, - жиІащ республикэм и Іэтащхьэм, абдежым къыщызэхуэса журналистхэм щепсэлъылІэм. - Мы щІыпІэм зегъзужьыным ехьэлІа проектхэр илъэсипщі ипэкіи гъэхьэзырын щіадзауэ щытащ. Арщхьэкіэ, иджырей мардэхэм къит асэ инфраструктурэм хуэдэ зыкъыщегъэ і этынымкі за гъэхэм республикэр зэрыпэмылъыщынури нэрылъагъут.

Кіуэкіуэ Казбек къызэрыхигъэщамкіэ, Налшык къуэкІыпІэ лъэныкъуэмкІэ къедза губгъуэ абрагъуэм щаухуэну псэупіэщіэхэм, псори зэхэту, метр зэбгъузэнатізу мелуан 1,1-рэ къызэщіаубыдэнущ, цІыху мин 48-м щІигъу щыпсэуфынущ.

- Къэдгъэлъагъуэмэ, - къыпищащ и псалъэм КІуэкІуэм, - ар мы зэманым Бахъсэн къалэм дэсым хуэдизщ. АтІэми, республикэм ухуэныгъэщ эхэр зэрышызэфізувэр и щыхьэтщ ціыхуу исым зэрыщыхэхъуари. АбыкІэ тегъэщІапІэщ гъэ блэкіам й кіэхэм ирагъэкіуэкіа хэтхыкІыныгъэхэм къагъэлъэгъуари. Пыухыкlavэ жытІэмэ, республикэм ціыхуу исым я бжыгъэр мин 50-кіэ нэхъыбэ хъуащ.

КъБР-м и Іэтащхьэм зэригъэбелджыламкіэ, хьэблэщіэр иджырей мардэхэм

проектхэм ипкъ иткІэ илъэс зыбжанэ ипэкІэ кърахьэжьауэ щыта «Стимул» зыфіаща программэщіэрщ. Абы ипкъ иту республикэм къытІэрыхьа ахъшэмкІэ а щІыпІэм псыр зрикІуэну бжьамийхэр щаукъуэдиинущ, щыпсэунухэм я щІэблэщіэм курыт щіэныгъэ щызэрагъэгъуэтыну еджапіэщіэ абрагъуи къыщыунэхунуш.

Атіэми, зэіущіэм щыжаіахэм ятетщыхьмэ, хьэблэщэм школыщэу щызэфізувэнур и инагъкіз Налшык къалэ щыетіуанэу щытынущ, ипщэкіэ щыіэ хьэблэшІэм щаухуам иужькІэ, сабий минрэ ныкъуэм нэблагъи (псори зэхэту) екІуэлІэфынущ.

- Мы щІыпіэм къиувэ псэупіэхэм я зэхэтыкІэм ехьэлІауэ ягъэхьэзырауэ щыта проектхэм зэхъуэкІыныгъэ хэтлъхьащ. Псом япэрауэ ар къызыхэкІар мыбдежым щаухуэну гъуэгущІэхэр куэдкІэ нэхъ бгъуф у щытын зэрыхуейрщ, иужьым дызэрегупсысыжамкІэ. Абыхэм яІэну теплъэр зэдгъапщэ хъуну сэ къэслъытэр Лениным и проспектыр ди нэгу къыщыщІзувэм хуэдэщ, машинэ зэблэкІыпізу пліы щиізрэ, лъэс зекіуапіз ізхуитлъэхуитхэр я бгъуитымкіэ щыіэу.

ХьэблэщІэр шхъуантІагъэхэми щагъэщІэнукъым. АдэкІэ-мыдэкІэ къуацэ дахэ цыкіухэмрэ жыгыщіэхэмрэ щыхасэнущ, и зы лъэныкъуэмкІэ гектари 10-м нэблагъэ къызэщ озыубыдэ зыгъэпсэхуп о дахэ щаухуэнущ.

Республикэм и Іэтащхьэм и кІэух псалъэм къызэрыщыхигъэщамкІэ, «КъуэкІыпіэ» хьэблэщіэр зэфіэгъэувэным, псори зэхэту, сом мелард 40-м нэблагъэ трагъэкІуэдэнуш

КЪУМАХУЭ Аслъэн.

ТекІуэныгъэм и нурым Налшык и уафэр къегъэнэху

я парадыр зэрыщы эрэ илъэс 77-рэ зэрырикъум хуэгъэпсауэ Дзэ щІыхьым и ціэр зезыхьэу къэралым ит къалэ псоми щрагъэкІуэкІ урысейпсо Іуэхум хэтащ Налшыки.

РЕСПУБЛИКЭМ щыпсэухэмрэ и хьэщІэхэмрэ папщІэ къызэрагъэпэща махуэшхуэ зэхыхьэр пщыхьэщхьэм къызэ-Іуахащ Дэшхуей хадэм деж щагъэлъэгъуа «В бой идут одни старики» фильм цІэрыІуэмкІэ. Абы иужькІэ, сыхьэт 22-м, «Дзэ щІыхьым и къалэ» стеллэм хуэзанщІзу уафэм драгъэлъэтеящ уэздыгъэ нэбзийхэр, ди адэхэмрэ адэшхуэхэмрэ я ліыхъужьыгъэхэм я фэеплъу. Текіуэныгъэм и нурым Налшык и уафэр щхъуэкІэплъыкІэу къигъэнэхуащ дакъикъэ 30-

Фигу къэдгъэк Іыжынщи, 1945 гъэм мэкъуауэгъуэм и 24-м Москва къалэр махуэшхуэ теплъэ иІэу зэщІэлыдэу ягъэщІэрэщІат. Сыхьэт 23-м Москва и жэщ уафэр прожекторитхум хъурейуэ къызэшІагъэблат: Кремлым, Бульварнэ, Садовэ щІыпІэхэм, вокзалхэм, Окружной гъущІ гъуэгум я хъуреягъхэр.

Илъэс 77-рэ дэкіыжауэ, Текіуэныгъэм папщІэ зи гъащІэр зытахэм я фэеплъу, ди къэралым и щІыпІэ куэдым аргуэру уафэр къыщызэщІэблащ щхъуэкІэплъы-

УФ-м и Президент Путин Владимир и унафэкіэ, Текіуэныгъэр къэзыхьа ціыхубэм я пщіэмрэ я щіыхьымрэ яхъумэн икІи яІэтын папщІэ, мы Іуэхур илъэс къэскіэ ирагъэкіуэкіыну я мурадщ. Фигу къэдгъэкІыжынщи, 2010 гъэм

гъатхэпэм и 25-м УФ-м и Президентым и

1945 гъэм Текіуэныгъэр къэзыхьахэм Унафэкіэ «Дзэ щіыхьым и къалэ» щіы хьыцІэр Налшык къыфІащауэ щытащ. Апхуэдэ цІэр Урысей Федерацэм и къалэ 45-м хуагъэфэщащ, Хэкум и щхьэхуитыныгъэм папщіэ ирагъэкіуэкіа бэнэныгъэхэм къыщагъэлъэгъуа ліыхъужьыгъэм, хахуагъэм папщІэ.

Налшык щыпсэухэм Хэку зауэшхуэм и илъэсхэм къэмылэнджэж лІыгъэ къазэрылъыкъуэк ам ик и хозяйственнэ, щэнхабзэ ухуэныгъэхэм щызы Іэрагъэхьа ехъуліэныгъэхэм папщіэ къалэм къыхуагъэфэщащ Хэку зауэшхуэ орденым и япэ нагъыщэр.

Тхыдэм уриплъэжмэ, 1942 гъэм и жэпуэгъуэ мазэм Къэбэрдей-Балъкъэрым и къалащхьэм зауэ гуащІэхэр щекіуэкіащ. Жэщищ-махуищкіэ зэпы мыууэ къалэм бомбэкІэ къыхэуащ бийм и кхъухьлъатэ 70-м щІигъу, къытезэрыгуащ танк 270-рэ, нэмыцэ сэлэту мин зыбжанэ. ЗэрыпхъуакІуэхэм щІыналъэр яІэщІэлъащ 1942 гъэм жэпуэгъуэм и 28-м щегъэжьауэ 1943 гъэм щ ышылэм и 3 пщІондэ. Фашист зэрыпхъуакІуэхэм яІэщІэкІуэдащ цІыху мамыр мин бжыгъэхэр. Зауэ зэманым фронтым Іухьащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и цІыху мин 70-м нэблагъэ, абыхэм ящыщу мин 40-м щІигъум къагъэзэжакъым. Налшык фашист зэрыпхъуакІуэхэм къыІэщІагъэкІыжащ Кавказ щіыб фронтым хыхьэ Ишхъэрэ гупым и 37-нэ армэмрэ Къэбэрдей-Балъкъэрым и партизанхэмрэ. Къалэр щхьэхуит къызэрыхъужу, ар зэфІэгъэувэжын щадзащ. Абы къыкіэлъыкіуэ лъэхъэнэм ТекІуэныгъэ Иныр къэхьыным хэлъхьэныгъэшхуэ хуищІащ Налшык.

ТХЬЭХУЩЫНЭ Ланэ

adyghe@mail.ru Адыгэ Псалъэ adyghepsale.ru apkbr.ru smikbr.ru 💌 Адыгэ Псалъэ

Мэкъуауэгъуэм и 24-м Із щІадзащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и Парламентымрэ Санкт-Петербург и Хабзэубзыху Зэхуэсымрэ зэрызэзэгурыІуэныдэлэжьэну

САНКТ-Петербург и Хабзэубзыху Зэхуэсым и УнафэщІ Бельский Александр КъБР-м и Парламентым и УнафэщІ Егоровэ Татьянэ зи пашэ гупым щыІущІащ Мариинскэ уардэунэм.

- 2009 гъэ лъандэрэ дызэдо-ДызэреплъымкІэ, щІыналъэхэр зэрызэхущытзэрызэкІэлъыкІуэр ирегъэфіакіуэ хабзэубзыху Іэнатіэхэр зэрызэдэлажьэм. Абы къыхэкІыу дэ мы Іуэхум мыхьэнэшхуэ идот. Президентым и Унафэкіэ, 2022 гъэр Урысейм ис лъэпкъхэм я щэнхабзэ щІэиным и илъэсу ягъэуващ. Дыхуейт петербург дэсхэми ящІэну Кавказ Ищхъэрэм, Къэбэрдей-Балъкъэрым щІыуэпс дахэрэ тхыдэ къулейрэ зэрабгъэдэлъыр, зыгъэпсэхупІэ цІэрыІуэхэр зэраІэр. Апхуэдэ дыдэуи Къэбэрдей-Балъкъэрым _____ЩЫПсэухэр къыдогъэблагъэ ди къалэ дахащэм, - жиІащ Бельский Александр. Абы къыхигъэщащ мы гъэм илъэс 25-рэ зэрырикъур Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ Петербургрэ зэрызэдэлэжьэнум Іэ зэрыщ адзрэ икІи ехъуліэныгъэ яіэну хьэ-

зэрыІушІам папшІэ, икІи яхутепсэлъыхьащ Урысейм хэту

щІэхэм ехъуэхъуащ.

Зэгуры е і метынерінарує в

кІуа гъуэгуанэм. КъБР-м и Парламентым и лэжьыгъэм. Егоровам кънхигъащащ мыхьэнэшхүэ иІэу къызэрилъытэр промышленностым, егъэджэныгъэм, мэкъумэш Іэнатіэмрэ туризмэмрэ ехьэліауэ

зэдэлэжьэным. Ди республикэр нобэрей зэманым зыкІи къыкІэрымыху Егоровэ Татьянэ бысымым щІынальэ тщІыну дыхуейт. фіыщіэ хуищіащ гуапэу къа- Абыкіэ къытщхьэпэну къысщохъу Санкт-Петербург и зэфіэкіхэр. Хэку зауэшхуэм и Къэбэрдей-Балъкъэрым къи- илъэсхэм СССР-м иса лъэпкъ-

хэм я ліыхъужьыгъэр шіыналъэхэм зэгъусэу дохъумэ. Къэбэрдей-Балъкъэрым шышхэр яхэташ Ленинград зыхъумахэм. Фашистхэм къаувыхьа къалэм къраша сабий куэд республикэм щыпсэу унагъуэхэм къащтауэ щытащ,

дыщІигъуащ Егоровэм. ЛъэныкъуитІыр зэпсэлъа нэужь, КъБР-м и Парламентымрэ Санкт-Петербург и Хабзэубзыху Зэхуэсымрэ зэрызэдэлэжьэну зэгурыІуэныгъэм Іэ щІадзащ.

ЗэІущІэм щытепсэлъыхьащ социальнэ политикэ, щэнхабзэ, егъэджэныгъэ, узыншагъэр хъумэн я лъэныкъуэкІэ хабзэхэр щызэхагъэувэкіэ зэрызэдэлэжьапхъэм

Къыхэгъэщыпхъэщ, бэрдей-Балъкъэрыр мы гъэм илъэси 100 зэрырикъум и щІыхькІэ, КъБР-м и Парла-Санкт-Петербург ментыр щрагъэблагъэм ирихьэл Гэу Мариинскэ унэм сурэт гъэлъэгъуэныгъэр къызэрыщызэІуа-

Абы зыщигъэгъуэза нэужь, Бельскийм жиlащ щэнхабзэ ІуэхухэмкІэ зэдэлэжьэным мыхьэнэшхуэ зэрыхилъа-

ANUIS MANUE

Дакъикъэ зыбжанэ хъууэ аращ зэгурыіуэныгъэщіэм іэ зэрыщІэддзрэ. Дэфтэрым къыщыгъэлъэгъуахэм къехьэкІ-нехьэкІ хэмыту асыхьэту делэжьын щІыдодзэ. Мы сурэт гъэлъэгъуэныгъэр абы и щыхьэтуи къызолъытэ. Си фіэщ мэхъу ди щіыналъэхэр зэдэлажьэурэ, фи щІыпІэ дахэм теухуа куэд иджыри къэтщІэну, Кавказым и налкъутналмэсу къалъытэ Къэбэрдей-Балъкъэрым дынэкІуэну дыкъызэщІигъэушэну.

Петербургрэ Къэбэрдей Балъкъэрымрэ зэрызэдэлажьэм и мыхьэнэм щытепсэлъыхьым Егоровэ Татьянэ къыхигъэщащ:

Іуэхугъуэ нэхъыбэм зэгъусэу делэжьыну дыхуейщ, ди щІыналъэхэм исхэм я псэукІэр нэхъыфІ зэрытщІынум ди гупсысэр хуэунэтІауэ. Мыпхуэдэ Іуэхум Іэмал къыдет ди ехъулІэныгъэхэр дгъэлъэгъуэным и мызакъуэу, ди зэпыщІэныгъэхэри кІуэ пэтми дгъэбыдэну.

Гъэлъэгъуэныгъэм сурэт 60, ди республикэм зэрызиужьа лъэхъэнэ нэхъышхьэхэр најуэ къащју. Апхуэдэуи Къэбэрдей-Балъкъэрым и шыуэпс хъугъуэфыгъуэхэр къызэрыш видеоролик абдеж щагъэлъэгъуащ.

Санкт-Петербург и Хабзэубзыху Зэхуэсым и прессlyэхущlапlэ.

Абдж щащі заводым и продукцэр нэгъуэщі къэралхэми ящэхунущ

Абдж ищІу Шэджэм дэт заводыр къызэІуахыжащ. Абы теухуауэ ирагъэкІуэкІа гуф Іэгъуэ зэхыхьэм хэтащ КъБР-м и Правительствэм и Унафэщ Мусуков Алий, УФ-м и Къэрал Думэм и депутат Геккиев Заур, КъБР-м и Правительствэм и Унафэщіым и япэ къуэдзэ Говоров Сергей, Шэджэм районым и щІыналъэ администрацэм и Іэтащхьэ Борсэ Юрэ, министерствэ щхьэхуэхэм я унафэщІхэр, Промсвязьбанк финанс ІуэхущІапІэм, КъБР-м Зыужьыныгъэмкіэ и корпорацэм, Къэбэрдей-Балъкъэрым и предприятэ нэхъ инхэм я ліыкіуэхэр.

2007 гъэм къызэрагъэпэщауэ щыта мы заводыр гугъуехь куэдым хэтащ. Ахъшэр къызэремэщіэкіым икіи продукцэр тэмэму зэрыпхымыкіым къыхэкіыу ар 2021 гъэм зэхуащІыжри лэжьакІуэхэри ІуагъэкІыжащ. Заводым и дежкІэ ар унафэ хьэлъэт, сыту жыпІэмэ жэщми махуэми абы и хьэкум къыщокъуалъэ абдж ткІуаткІуэу тонн 400-м

Апхуэдэу щыт пэтми, Къэбэрдей-Балъкъэрым, республикэм Промышленностымкіэ, энергетикэмкіэ, сатумкіэ и министерствэм я унафэщіхэм предприятэр хэмыкіуэдэжу къызэтрагъэнэн яхузэфІэкІащ. Абыхэм Іуэхум хэзыщІыкІ инвестор къагъуэтащ, инвестицэ проект тэмэм яубзыхуащ. ІэнатІэр финансхэмкіэ къызэригъэпэщыну и пщэ дилъхьэжащ Промсвязьбанк зэгухьэныгъэм.

Шэджэм абдж заводым и хьэкущІэм махуэ къэс продукцэр къызыхащІыкІын абдж ткІуаткІуэу тонн 220-рэ къитынущ. Линэу щым иджы щащІынущ хадэхэкІхэмрэ сдмехеахшымсахпоэ щІагъэфІэІукІэ зралъхьэну банкхэр, псы зэмыл эужьыгъуэхэр зрагъэхъуэну птулък эхэр.

Мы заводыр къызэрызэІуахыжам Шэджэм районым и мызакъуэу, Къэбэрдей-Балъкъэрми, зэрыщыту Урысейм абджхэкіхэр зыщі и промышленностми я дежкІэ мыхьэнэшхуэ иІэщ, -жиІащ Мусуков Алий. - Мы заводыр гугъуехь инхэм хэтащ, экономикэ щытыкІэр зэрызэІыхьам къыхэкІыу нэгъабэ ягъэункІыфІащ производствэм и лъабжьэу щыт хьэкур. Зэман кіэщіым къриубыдэу предприятэм лэжьыгъэшхуэ щызэфІагъэкІащ: ІэнатІэр зезыхьэфын инвестор къагъуэтащ, Промсвязьбанкым и ахъшэкІэ хьэкур капитальнэу зэрагъэпэщыжащ, продукцэр щагъэхьэзыр линэхэр иджырей ІэмэпсымэхэмкІэ къызэрагъэпэщащ, а псори зыгъэлэжьэну цІыхухэр зэрагъэуІури заводыр ирагъэжьэжащ.

Зэгуэр зэхуащ ауэ щыта Іэнат Іэхэр зэтегъэувэжыным дэ зэпымыууэ гулъытэ худощІ. Дунейпсо, урысей экономикэм иджылсту щекіуэкі іуэхухэм япкъ иткіэ дэ а лэжьыгъэр щІэдгъэхуэбжьэн хуейуэ къыдбгъэдохуэ. Иджыпсту дэ гулъытэ хэха хуэтшІыпхъэш ІэнатІэшІэхэр къызэІухыным, фіагъ зиіэ продукцэу ди деж щащіхэм хэгъэхъуэным. А мурадыр къыдэхъулІэну ды-

ГуфІэгъуэ зэхыхьэм кърихьэлІахэм яхуэгъэза псалъэ гуапэхэр жиlащ «Промсвязьбанк» акционер зэгухьэныгъэ зэlухам и вице-президент Анаисов Алексей:

- Къэрал банкыу дызэрыщытым къыхэкІыу дэ къекіуэкі финанс Іуэхухэр зэблэгъэкіынымкІэ цІыхухэм дазэрыдэІэпыкъум къыдэкіуэу, промышленностыр зэтегъэувэжынымрэ абы зегъэужьынымрэ, лэжьапіэ Іэнатіэщіэхэр къызэгъэпэщыным, федеральнэ, щіынальэ бюджетхэм я налог хэхъуэхэр гъэбэгъуэным зэфlэкlыу диlэр идохьэлІэ, - къыхигъэщхьэхукІащ абы. - Мы проектым дэ куууэ щыгъуазэ зыхуэтщІащ икІи Шэджэм дэт абдж заводым и продукцэм, Кавказ Ищхъэрэ округым и мызакъуэу, Урысейм и щіынальэ куэдми щіэупщіэ зэрыщи энум шэч къытетхьэркъым. Проектым фейдэшхуэ къыпыкІынущ, апхуэдэу, фи щіыналъэм псы іэфіу, минеральнэ псыуэ, пхъэщхьэмыщхьэпсу, пхъэщхьэзэрыщызэблагъэкІыр къэплъытэмэ, апхуэдэ предприятэ щІыналъэм иІэн зэрыхуейр гурыІуэгъуэщ. АтІэми дэ хуабжьу ди гур етащ производствэм и ІэнатІэщІэхэр зэтегъэувэнымрэ ахэр къэгъэщІэрэщІэжынымрэ - зы лъэныкъуэкІэ къапщтэмэ, ар фейдэ хэкІыпІэщ, адрей лъэныкъуэмкІэ социальнэ жэуаплыныгъэ зыпылъ Іуэхущ. Хэхауэ ди дежкІэ гуапэщ мы заводым и продукцэр нэхъыбэу зыщэхүнүр, фадэ къыщІэзыгъэкІхэр мыхъуу, ерыскъы промышленностым и ІэнатІэр арауэ зэрыщытыр. Мы предприятэр зыlэщlэлъхэм дэ адэкlи дадэлэжьэнущ производствэм жьынымкіэ, абы и инвестицэ зэфіэкіхэм хэгъэхъуэнымкІэ. Промышленностым и Іэнатіэр къэгъэщіэрэщіэжынымкіэ мыхьэнэ хэха иІэщ властым и органхэр, бизнесыр, лэжьакіуэ гупыр, банкхэр зэгурыіуэу зэрызэдэлажьэм икіи апхуэдэ зэдэлэжьэкіэм и щыхьэт наlуэщ мы проектыр.

Анаисов Алексей зэрыжи амк Іэ, Шэджэм абдж заводыр егъэжьэжынымкІэ проектыр Промсвязьбанкым и дежкІэ щІэуэ куэд зыхэлъ проекту щытащ. Абы папщІэ къагъэсэбэпащ къэрал дэlэпыкъуныгъэм и ліэужьыгъуэ зэмыліэужьыгъуэхэр - субсидиехэр, МСП корпорацэм и шэсып эхэр икІи финансхэр зэпэубыда хъууэ зэрыхуежьам щхьэкіэ къэмынэу абы текіуэдэну ахъшэр къэралым къиутІыпщащ.

- Нэхъыщхьэ дыдэр цІыхухэм папщІэ лэжьапІэ ІэнатІэхэр къызэгъэпэщынырщ, ар Іуэхушхуэщ. Заводыр зэрырагъэжьэжар республикэм и дежкІэ мыхьэнэ пыухыкІа . зиlэ нагъыщэщ, - жиlащ УФ-м и Къэрал Думэм и депутат Геккиев Заур. Апхуэдэ предприятэхэр Къэбэрдей-Балъкъэрым къызэрызэІуихыжыр икъукІэ гуапэщ.

Шэджэм абдж заводым и генеральнэ директор Перник Дмитрий тепсэлъыхьащ мы проектыр щагъэзэщІэн папщІэ ди республикэр къыщТыхахам и щхьэусыгъуэхэм:

Псом япэу мыхьэнэшхуэ иІэщ езы щІыпІэр зыхуэзэм: республикэм и рынокым и мызакъуэу, заводым и продукцэр дэ нэхъ къытхуэфІ къэралхэми щытщэну ди мурадщ икІи абы папщІэ дызыхуейну гъущІ гъуэгур щыІэщ. ЕтІуанэу - Къэбэрдей-Балъ къэрым дэ зы щІыпІи хуэмыдэу гуапэу къыщытіущіащ. Техническэ іуэхухэм щегъэжьауэ административнэ зэгъэуlуныгъэхэм нэсу гугъу ехь куэд щыІэт, ауэ абыхэмкІэ сытым дежи щіэгъэкъуэн нэсу диіащ къалэм и унафэщІым щегъэжьауэ КъБР-м и Іэтащхьэм, Правительствэм и УнафэщІым

нэсыху. - КъўхьэпІэ Европэмрэ США-мрэ Урысейм экономикэ зауэ къыщращІылІа зэманым дэ Къэбэрдей-Балъкъэрым и щІыналъэм щыдолъагъу къэрал властым и органхэмрэ инвесторхэмрэ тэмэму зэдэлэжьэнымкІэ щапхъэ хьэлэмэт, - жиlащ КъБР-м промышленностымкіэ, энергетикэмкіэ, сатумкіэ и министр Ахубеков Щамил. - Апхуэдэ зэдэлэжьэкІэ республикэм и адрей районхэми щызэтедгъэувэну дыщогугъ.

Шэджэм районым и ЩІыналъэ администрацэм и Іэтащхьэ Борсэ Юрэ проектым елэжьа псоми фіышіэ яхуищіащ икіи мы предприятэм районым ис псоми я дежкіэ мыхьэнэшхуэ зэриІэр къыхигъэщхьэхукІащ.

Заводым, бжыгъэкІэ къапщтэмэ, илъэсым продукцэу мелуани 170-рэ къыщ игъэкІынущ, абы иджыпсту цІыху 270-рэ що-

Предприятэм къэрал дэІэпыкъуныгъэм и хьэкъкІэ зрагъэубгъуну я мурадщ, абы аргуэру зы завод дащІыхьынущ абдж удзыфэм къыхэщІыкІа продукцэў мелуан 210-рэ хуэдиз илъэс къэс къыщ игъэк ыфын хуэдэу. Абы и хьэкущіэм абдж ткіуаткіуэу махуэ къэс тонн 250-рэ къитынущ, продукцэщІэм и процент 30-р нэгъуэщІ къэралхэм щащэну я мурадщ. ЗаводыщІэр къызэІуахмэ, предприятэм щылажьэхэм аргуэру цІыху 240-рэ къахэхъуэнущ.

Урысейм ЩІэныгъэхэмкІэ и академием Дунейпсо литературэмкІэ Горький А.М. и ціэр зезыхьэ и институтым и щіэныгъэліхэм я дежкІэ гуауэшхуэщ Урысейм ЩІэныгъэхэмкІэ и академием Дунейпсо литературэмкІэ и институтым и аспирантурэм щеджа, Америкэм и литературэм зэфіэкіышхуэ зыбгъэдэлъ и къэхутакІуэ, цІыху дахэ икІи ныбжьэгъу пэж, филологие щІэныгъэхэмкіэ доктор, профессор Щоджэнціыкіу

Нинэ Іэдэм и пхъур дунейм зэрехыжар. ЩоджэнцІыкІу Нинэ Іэдэм и пхъум и Іыхьлыхэм яхуогузавэ Урысейм ЩІэныгъэхэмкІэ и академием и академик, филологие щіэныгъэхэмкіэ доктор Андреев М.Л. фиологие шіэныгъэхэмкіэ доктор Сапрыкинэ Е.Ю., фиологие щіэныгъэхэмкіэ доктор **Чекалов К.А**., фиологие щІэныгъэхэмкіэ доктор Султанов К.К., филологие щІэныгъэхэмкІэ доктор Алиевэ А.И., филологие щіэныгъэхэмкіэ кандидат Хаджиевэ Т.М., педагогикэ щіэныгъэхэмкіэ доктор Цаллаговэ 3.Б.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парпаментым и депутатхэмрэ КъБР-м и Парламентым и Аппаратым и лэжьакІуэхэмрэ КъБР-м и Парламентым и Аппаратым и правовой управленэм законопроектхэм елэжьынымрэ депутатхэм правовой дэ Іэпыкъуныгъэ етынымкІэ и къудамэм и унафэщІ **Курдановэ Айшат Хъызыр и пхъум** хуогузавэ абы и анэ Малкаровэ (Абаевэ) Лизэ Азрэт и пхъур зэрылам къыхэквыу.

ІуэхущІапІэ цІыкІухэмрэ курытхэмрэ я махуэ

хьэр зыхуэгъэзар ШІы Хъу- приятэхэр ящыщщ мылъку рейм къэралу тетым я эко- хэлъхьэн и Іуэхукіи, Іутхэм я номикэр Іуэхущіапіэ ціыкіу- узыншагъэм щыкіэлъыпхэмрэ курытхэмрэ я зыужьыкіэм куэду зэрепхар къыхэгъэщынырщ.

ООН-м и Ассамблее Нэхъыщхьэм къищта унафэм щалэхэр е бзылъхугъэхэр зи ипкъ иткІэ, 2017 гъэм къыщыщІэдэзауэ мэкъуауэгъуэм и 27-р ягъэлъапІэ ІуэхущІапІэ цІыкІухэмрэ курытхэмрэ я махуэу.

Зи гугъу тщІыхэм хабжэр щылажьэхэм я бжыгъэр 250-м щыщІимыгъу ІуэхущІапІэхэрщ. Къызэрыхэдгъэшаши, апхуэдэхэм я мыхьэнэр къэралу шыІэм я дежкіэ ціыкіуфэкіукъым. Сыту хьэзыр хьэпшыпхэмрэ ерысжыпІэмэ, абыхэм я нэхъыбэр къыщызэІуахар къалэшхуэхэм нэхъ пыјудза, щыпсэухэм ящыщу хэхъуэ мащІэ дыдэ

зиІэ щІыпІэхэрщ. АрщхьэкІэ, ди жагъуэ зэ-

Мыбы и къалэн нэхъыщ- рыхъущи, зи гугъу тщ ы предлъын и лъэныкъуэкІи гугъуехьу щыіэм я нэхъыбапіэм Іууэхэм, псом хуэмыдэжу иужьрей илъэс зытущым къриубыдэу. Зи ныбжькІэ унафэщі Іуэхущіапіэ ціыкіухэм къызэрымыкіуэу зэран яхуэхъуахэм ящыщщ псори дызыщыгъуазэ «коронавирус» узыфэщІэр. Абы и гуауэщхьэуагъэкІэщ лэжьакІўэхэм ящыщ куэдыр зыпэрыта ІэнатІэхэм къыпэрыкІын хуей щІэхъуар. Аращ къызыхэкІар предприятэ цыкуухэм я нэхъыбам кънцијагъакі-шагъакъыхэкІхэмрэ я куэдагъми фІагъми хэпщІыкІыу зэры-

> А псом къалэкІуэуи, зи гугъу тщІы ІуэхущІапІэхэм къэралхэм я экономикэм ша-

кІэрыхуар.

увыпІэр тІэсхъэнымкІэ хуабжьу щхьэпэщ хьэрычэтыр зэпіэзэрыт щытыкІэм изыгъэт зэбгъэдэтыкІэ узыншэм абыхэм я деж зыщегъэубгъунри, щІыхуэ-хьэху щІыкІэм тету мылъку зэтыпхъэхэм ахэр хэбжэнри, унэтІыныгъэу зытелажьэхэм теухуа хъыбархэр и чэзум ялъэгъэ Іэсынри.

Аращ дэтхэнэ къэралми я Іуэхущіапіэ ціыкіухэм, хабзэм зыфІагъэпщкІун хуей щІэхъуа щхьэусыгъуэхэр ящхьэщыхауэ, хуиту «утыку» къызэрихьэфын щытыкіэщІэхэр къахузэгъэпэщамэ нэхъыфІу ООН-м и ІэщІагъэліхэми къыщіалъытэр.

«ІуэхущІапІэ цІыкІухэмкІэ къэрал зэхуаку агентствэ» зыфіащауэ ООН-м деж щыІэм къызэритымкІэ. ШІы Хъурейм лъэщапІэу тетым я процент 90-р зыхуэзэр хьэцІыкІумрэ курытымрэщ. Абыхэм щолажьэ Іэнатіэу щыіэм пэрытхэм я процент 70-м нэблагъэр, дунейпсо ВВП-м и процент 50-м нэсыр къэзыгъэберычэ-

АрщхьэкІэ, УФ-м и экономикэм хьэрычэт мащІэмрэ курытымкіэ Іуэхушіапіэхэм къащылъыс Іыхьэр, адрей къэрал зызыужьахэм елъытауэ, куэдкІэ нэхъ зэрымащІэм къыхэкІыу, ВВП-м щыщу «къыщагъэхьэрычэтыр» и процент 20-м нэблагъэрщ, шылажьэхэм я бжыгъэр предприятэ псоми Іутхэм я процент 25-рэщ. АтІэми, ди гуапэ зэрыхъущи, ди къэралым хьэрычэт мащІэмрэ курытымрэ мылъку и лъэныкъуэкіэ ядэіэпыкъунымкій. хабзэхэр нэхъ яхуэгъэщэбэным хуэгъэзауи программэщІэхэр щыхузэхалъхьэ.

КЪУМАХУЭ Аслъэн.

ЩІэпхъаджагъэм щахъумэ

«Спортыр эктремизмэм пэщІэтщ» Іуэхум хэту, Налшык и мафІэсгъэункІыф-къегъэлакІуэ ІуэхущІапІэ №1-м терроризмэмрэ экстремизмэмрэ япэщІэтыным теухуа лекцэ, щіэпхъаджагъэм и зэран зэкіахэм псынщізу сэбэп яхуэхъунымкіэ экзамен шекіуэкіаш.

ІУЭХУМ хэтащ Дзэ хуэІухуэщІэхэмкІэ урысей союзым и гъэсэнхэр, курыт еджапіэхэм щіэсхэр, Урысейпсо ціыхубэ фронтым хэт щ алэгъуалэм къызэрагъэпэща «Тренер» проектымкіэ къызэщіаубыда ныбжьыщіэ гугъусыгъухэр. Ціыхуи 100-м нэс зэхуэзышэса Іуэхур унэтІыныгъэу 4-м траухуащ: спортым, щІалэгъуалэр хэкупсэу гъэсэным, щэнхабзэм, ІуэхуфІ лэжьыным

- Спортымрэ щэнхабзэмрэ я ІуэхукІэ дадолажьэ РСБИ-м. Ди мурад нэхъыщхьэри гъуэгу пэжым тебэкъукІынкІэ шэч зыхуозыгъэщі щіалэгъуалэр іуэху дахэкіэ къыдэтхьэхыжынырщ, ахэр спортымрэ щэнхабзэмрэ къыхэтшэнырщ, - жиlащ ОНФ-м щ алэгъуалэм ядригъэк уэк I лэжьыгъэр зэзыгъэу Iy Галинский Ярослав.

Къэбэрдей-Балъкъэр мафіэсгъэункіыфі-къегъэлакіуэ Іуэхущіапіэм щіэныгъэ гуэдзэн етынымкіэ и центрым волон тёрхэм яхуэгъэза и ІуэхущІапІэм и унафэщІ Смолин Андрей тепсэлъыхьащ теракт къэхъу хъужыкъуэмэ, щІапхъэхэм, КТО зэрырагъэкІуэкІ шІыкІэм, шІэпхъаджагъэ къэмыгъэхъуным и ужь зэрит Іэмалхэм. Терактым гущтэ хэзыхым зызэрызэтриvбыдэжын хvей lэмалхэм. и гъашlэр зэрихъvмэн хvейм теухуауэ къэпсэлъащ зи гугъу тщ а центрым и егъэджак уэхэу Къардэн Еленэрэ Ахей Викториерэ

Мафіэсгъэункіыфі-къегъэлакіуэ іуэхущіапіэ №1-м и пщіантіэм щыпащащ Іуэхум. Мафіэсгъэункіыфіхэм ящыщу я къалэныр зыгъэзащізу хэкіуэдахэм я фэеплъым удз гъэгъахэр тралъхьа нэужь. Урысейм и МЧС-м КъБР-м щиІэ и ІуэхущІапіэмрэ Къэбэрдей-Балъкъэр мафіэсгъэункіыфі-къегъэлакіуэ ІэнатІэмрэ я хорым зыкъигъэлъэгъуащ.

Къэбэрдей-Балъкъэр мафіэсгъэункіыфі-къегъэлакіуэ І уэхущ І ап І эм и унафэщ І Къардэн Анзор еджэныр къэзыухахэм ехъуэхъуащ. Щэнхабзэм, зыхъумэжыныгъэм, узыншагъэр егъэфІэкІуэным теухуауэ илъэс куэд хъуауэ республикэм и щіалэгъуалэм щапхъэфіхэр зэраригъэлъагъум папщіэ щіыхь тхылъ ираташ «Спортыр экстремизмэм пэшІэтш» проектым и къызэгъэпэщакІуэхэм яхэт, Урысейм щІыхь зиІэ и тренер, РСБИ-м и Къэбэрдей-Балъкъэр къудамэм и гъэзэщакіуэ унафэщІ Къазий Михаил.

«Спортыр экстремизмэм пэщІэтщ» Іуэхур илъэс етІуанэ хъуауэ къызэрегъэпэщ КъБР-м дзэ хуэјухуэщ эхэм зегъэужьынымкіэ и фондым. Дэіэпыкъуэгъу мэхъу КъБР-м граждан жылагъуэ Іуэхущіапіэхэм ядэлэжьэнымрэ лъэпкъ Іуэхухэмкіз и министерствэр

РСБИ-м и проектхэр Кавказ Ищхъэрэм зэрыщагъэзащ эр зи нэіэ шіэт Ковалёвэ Алинэ къызэрыхигъэшамкіэ, абыхэм ирагъэкІуэкІ шІэпхъаджагъэм пэшІэтыным хуэунэтІа Іуэху куэд. Апхуэдэщ лекцэхэр, дзэ хуэ ухуэщ юм хуэзыгъасэ «Страйкбол» джэгукІэр

- Мэкъуауэгъуэм и пэщ эдзэм дэ КъБР-м и Лъэпкъ музейм зыщытплъыхьащ. ЩІэщыгъуэ тщыхъуащ сурэт гъэлъэгъуэныгъэхэмрэ музейм шахъумэ Іэшэфашэхэмрэ. Музейм и унафэщІ Накуэ Феликс адыгэ сэшхуэм и тхыдэм и гугъу къытхуишаш. - жиаш абы.

Спорт зэхьэзэхуэу, мастер-классу, зэlущlэу иджыри lуэхугъуи 10-м нэс ирагъэкlуэкlынущ «Спортыр экстремизмэм пэщlэтщ» проектыр зи жэрдэмхэм. Къазий Михаил зэрыжијамкјэ, ахэр сэбэп хъунущ ныбжыьщІэхэр мафІэсгъэункІыфІ, къегъэлакіуэ, дзэ лэжьакіуэ Іэщіагъэхэм дегъэхьэхынымкіи ГЪУЭТ Синэ.

Динейм щыхъыбархэр

Сом мелард 1,6-кІэ нэхъыбэ

Урысейм и Правительствэм и гъэтІылъыгъэ фондыр сом мелард 1,6-кІэ нэхъыбэ хъунущ. Абы теухуа унафэм Іэ щІидзащ Премьер-министр Мишустин Михаил.

ФОНДЫМ халъхьэнущ къэрал бюджетым илъэс кІуам къимыгъэсэбэпу илъэсым и пэщІэдзэм къэса мылъкур. ГъэтІылъыгъэ фондыр щІыщыіэр къэралым дежкіэ мыхьэнэшхуэ зиІэу къыкъуэкІ къалэнхэр, ауэ бюджетым къыщымыгъэлъэгъуахэр ирызэфІагъэкІын папшІэш. Апхуэдэ ІуэхухеуІ ящыщу япэ игъэщыпхъэхэр яубзыху правительствэм и комис-

Сом мелард 1,6-р хуаутІыпщынущ къэралым къыщытракъузэ мы зэманым экономикэм зе-

гъэужьыным епха Іуэху- дизу хэм. Дызэрыт илъэсым Абы цІыху минрэ ныкъуэгъэтІылъыгъэ фондым рэ нэхърэ мынэхъ мащІэ ахъшэ хухихакІэщ корона- хэкІуэдащ, вирус зэуэліахэм папщіэ нэблагъэм фэбжь зэхуэхущхъуэхэр къэщэхуным, мыдэхэр ягъуэтащ, унэу лэжьапІэншэхэр гъэщІэхэм хуегъэ-джэ- къутащ. ЩІыр зэрыхъейр ным, хъыбарегъащіэ іэ- апхуэдэу щызыхащіащ натіэм зыщіэгъэкъуэ- километр 500-м щіигъукіэ ным, технологиещіэхэр а щіыпіэм пэіэщіэ хэкухэзэхэлъхьэным ІуэхущІапІэхэм я лэжьыгъэр дэгъэкІыным.

Афганистаным зыщІегъакъуэ

Китайм и унафэщІхэм я мурадщ щіыр щыхъея Афганистаным зыщІагъэкъуэну - юань мелуан 50 и уасэ (ар доллар мелуани 7,5-рэ мэхъу) дэІэпыкъуныгъэ хурагъэшэнущ.

МЭКЪУАУЭГЪУЭМ и 22-м Афганистаным и Дюрандэ шІыпІэм деж шІыр балли 6,2-рэ и лъэщагъыу щыхъеящ, иужьрей илъэс 20-м къриубыдэу апхуэ-

минитІым ІэщІа- минищым щІигъу зэтри-Къэрал щІыб Іуэхухэм-

кІэ министерствэм и лІыкІуэ Вэньбинь Ван къызэрыхигъэщамкІэ, Китайм и правительствэм унафэ къищтащ къэралым икіэщіыпіэкіэ зыщіэгъэкъуэным теухуауэ.

«Гузэвэгъуэ хэхуа

цІыхухэр япэу зыхуеинухэм ящыщу зэпкърыплъхьэ хъу псэупІэ цІыкІухэр, гъуэлъыпІэхэр, апхуэдэуи тепІэн-щІэлъынхэр, нэгъуэщІхэри хуедгъэшэнущ Афганистаным. Япэ кхъухьлъатэхэр а хэкум кІуэнущ мэкъуауэгъуэм и

Маринэщ.

Ди адэшхуэм и лъэужь нэхур

игъуэтащ иджыблагъэ. Дунейм ехыжащ жьакіуэ Емкъуж Анзор, къуажэ ефэнды Мэр-Къэбэрдей-Балъкъэрым и мызакъуэу, гъунэгъу республикэхэми фІыуэ къыщаціыхуу, фіыуэ къыщалъагъуу, пщіэшхуэ зыхуащІу щыта ПщыхьэщІэ Исуф Хьэбас и къуэр. Ар си адэшхуэт, апхуэдэуи ди республикэм и муфтийуэ щытахэу Анасрэ Шафихьрэ я адэ къуэшт.

ИЛЪЭС 90 гъуэгуанэ къэзыкІуа Исуф и гъащІэр тыншу щытауэ пхужыІэнукъым. Абы и сабиигъуэр хиубыдащ Хэку зауэшхуэ лъэхъэнэмрэ зауэ нэужь илъэсхэмрэ, и нэгу щІэкІащ гъаблэ бзаджэри. А зэманым цІыхухэр егъэджэн ІэнатІэм Къэбэрдей-Балъкъэрым апхуэдэу зыщимыужьами, Исуф щІэныгъэфІ зригъэгъуэтын хузэфІэкІащ: абы фІыуэ хищІыкІырт физикэми, химиеми, математикэми. Аращ ар Тырныауз къалэм и вольфрам-молибден шахтэм илъэс куэдкіэ шіышылэжьэфари.

ЛІэщІыгъуэ блэкІам и 90 гъэхэм яужькІэ, и адэ Хьэбас ещхьу, абы диным зритащ, икІи, Къулъкъужын Ищхъэрэ къуажэм и мызакъуэу, республикэ псом ис сабийхэр и деж къыхуашэурэ ислъам хабзэхэм, КъурІэн къеджэкіэм, нэмэз щіыкіэм ахэр щыгъуазэ хуишІаш.

2005 гъэм щіэпхъаджащіэхэр Къэбэрдей-Балъкъэрым къыщыщызэщІэхъеям щыгъуэ, ди адэшхүэм хүэзэфіэкіаш шіалэгъуалэм ящыщ куэд гъуэгу пхэнжым темыувэу къызэтригъэувы Іэфын. Ар илъэс 20-м щ Іигъук Іэ ефэндыуэ щылэжьащ къыщалъхуа Къулъкъужын Ищхъэрэ къуажэм. ЕфэндыпщІэ къратын хуейуэ щытами, куэдым ар къаlи-

Щалэгъуалэм дин къабзэ яІыгъыу къэтэджынми гулъытэ хэха хуищащ Пщыхьэщ э мыгъэхъуапсэ. Исуф. Абы и деж щеджащ, чэнджэщакіуэ къэкІуащ республикэм иджыпсту щыцІэрыІуэ дин лэжьакіуэ куэд. Апхуэдэхэщ КъБР-м ис

пи меіпаішухеуі нид я мехнемыстыум сухшестыныішех мыстыней в на мехнемысть на мехнемы на мехнемысть на мехнемы на мехнемы на мехнемы на мехнемы на мехнемы на мехнемы на м шэнкъул Билал. Къыхэзгъэшынши, республикэ муфтийуэ лэжьа Пшыхьэщ эхэ Анасрэ Шафихьри ябгъэдэлъ дин щІэныгъэм и къежьапіэр Исуф дежщ здэщыіэр.

Исуф и къуэхэм щ эныгъэф Грэ гъэсэныгъэ екіурэ яригъэгъуэтат. Абыхэм къахэкіащ лъэпкъым хуэщхьэпэн ІуэхугъуэфІхэр зэфІэзых хэкупсэ нэсхэр. ЛатІиф ирикІуэжащ и адэм и лъагъуэм. Ар дин лэжьакІуэщ, ислъамым теухуа тхылъ куэд хьэрыпыбзэм кърихыурэ адыгэбзэм иригъэзэгъащ. Апхуэдэхэщ, Мухьэмэд бегъымбарым и хьэдисхэр, Къур-Іэн лъапІэм и тафсир «Хъазиныр», нэгъуэщІ хэри. «Адыгэ псалъэм» и «Ислъамым и нур» напэкІуэцІым ЛатІиф елэжьу щытащ, абы щыгъуэ а газетым щы Па ТІымыжь Хьэмыщэрэ Тхьэмокъуэ Барэсбийрэ я гъусэу. Апхуэдэхэм деж ЛатІиф чэнджэщэгъуфІ къыхуэхъурт ислъам динымкІэ щІэныгъэшхуэ зыбгъэдэлъа и адэр.

Исуф и къуэ Ахьмэд дохутыр Іэзэу щытащ. Ди республикэм и невролог нэхъыфІхэм халъытэу, ар илъэс куэдкІэ щылэжьащ Нарткъалэ дэт район сымаджэщым. Зи ІэщІагъэмкіэ щіэныгъэфі зыбгъэдэлъа дохутырым хуабжьу къыхуэарэзыт сымаджэхэр, пщіэшхуэ къыхуащіырт сымаджэщым и унафэщІхэм, къыдэлажьэ дохутырхэм.

Ди адэшхуэ ПщыхьэщІэ Исуф дыхуэфащэу дунейм дытетыным дыхущокъу абы и

бынхэм къащІэхъуа щІэблэри. Куэдрэ ди гум ихунукъым ПщыхьэщІэ лъэпкъым ди нэхъыжьыф у щыта, ц ыху жумарту зи гъащІэр езыхьэкІа, щІэныгъэ куурэ зэхэщІыкІ лъагэрэ зыбгъэдэлъа Исуф и фэеплъыр. Ди дадэ и ужьыр псоми махуэ Алыхыым тхуищІ. ДунеягъэкІэ Алыхыым къи-

> ПЩЫХЬЭЩІЭ Хьэмзэт. Къулъкъужын Ищхъэрэ къуажэ.

имыудыныщІауэ. 27-м», - жиІащ абы. Нобэ

◆Адыгэ Республикэм и къэрал суверенитетым теухуа Декларацэр къыщащта махуэщ

◆ 1798 гъэм къалъхуащ 1829 гъэм Іуащхьэмахуэ япэ дыдэу дэкІа адыгэл Хьэшыр Чылар.

◆1944 гъэм къалъхуащ тхакіуэ, щіэныгъэлі, генеалогиемкІэ дунейпсо академиеми (Париж) ШІДАА-ми я член-корреспондент Махъсидэ Ана

Дунейм и щытыкІэнур «pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкіэ, Налшык пшэр техьэ-текІыу щыщытынущ, палъэ-па лъэкІэрэ уэшх къы щешхынущ. Хуабэр махуэм градус 21 - 23-рэ, жэ щым градус 19 - 21-рэ щы-

Зыгъэхьэзырар **ЖЬЭКІЭМЫХЪУ**

Лъэпкъ Іущыгъэ: Нэпсейр насыпыншэщ. махуипщІым къриубыдэ лэжьыгъэхэм нэхъ-

Сыт мы махуэхэм тхуэлэжьынур жыпІэмэ,

хьэдис лъапІэм къызэрыхэщщи, ар Алыхь

ЛъапІэм фарз къытщищІа Іуэхугъуэхэращ.

Алыхьталэм и псалъэу Бегъымбар лъапІэм

дэ къытлъигъэІэсыжахэращ «хьэдис къуд-

сийкіэ», хьэдис лъапіэкіэ зэджэр. «Сэ

къыспэгъунэгъуну хуей цІыхум дежкІэ нэ-

хъыфІыр Сэ абы фарз щысщІахэращ», -

жи. Аращи, мы махуэхэм Іэмал зэриІэкІэ

фарзхэм теухуауэ дымыбэлэрыгъын,

цІыхухэри дымыгъэбэлэрыгъын. А длэжьым,

тщіэм хуэфэщэн хьэл-щэнкіэ дегугъун.

Псом нэхърэ нэхъ дызыхуэсакъын хуейхэм

я зыр мис аращ. Лэжьыгъэхэм я нэхъ лъа-

піэ дыдэ и нэмэзри, и нэщіри, и хьэжри, и

къурмэнри фІигъэкІуэдыжынкІэ хъунущ

цІыхум а лэжьыгъэм хуэмыфащэ хьэл-щэн

куууэ хэтІысхьауэ, хиуауэ къызыкъуимыхыу

щытмэ. Гупсысэкіэ, псэукіэ, дуней тетыкіэ

хуэхъуауэ, а и лэжьыгъэф ым хуэмыфэщэн

хьэл зэрихьэу щытмэ. Абы дыхуэсакъын,

цІыхури хуэдгъэсакъын хуейщ. Ди Іэ, ди

къыхохуэ. ЦІыхум нэщІым хуэмыфащэ Іуэху

илэжьмэ, пцІыІуэпцІышэу, хьэлэл-хьэрэмыр

къыфіэмыіуэхуу щытмэ, абы мэжэщіалізу

зыкъызэригъанэм Алыхьталэр хуэныкъуэ-

къым, жеlэри. Алыхьым къытхуимыхькlэ,

абы ещхьыркъабзэу, цІыхум и нэмэзри, и

хьэжри, и къурмэнри зыгъэкІуэдыжын хьэл

мыхъумыщіэ хэлъынкіи хъунущ. Мис,

зыщыпхуэр зэмызэгъ сымаджэ щыІэрэ, «Уэ

ухуеймэ, иліыкі» жыпіэу, упэщіэувэмэ, сун-

нэтым и псапэри, и дахэри уогъэкІуэд. Іуэху-

гъуэр - Іуэхугъуэ, лэжьыгъэр - лэжьыгъэ,

лъапіэр - лъапіэ зыщіыжыр уэ абы кіэлъы-

зепхьэ псэращ, акъылращ, хьэл-щэнращ.

Дэ къытхуэнэжыр абы дыкІэлъыплъынырщ.

Псори зэкіуэліэжыр Алыхьу Лъагэу Лъапіэр

зыхуей цІыху ухъунырщ, Абы фІэфІ хьэл-

щэн зыхэплъхьэнырщ. Дин лэжьыгъэу дгъэ-

защіэр ар къыдэхъуліэн папщіэ дэіэпы-

къуэгъу зыхуэтщІу аращ. Мы махуэхэм, мы

жэщхэм нэхъ дызэгупсысын, зэдгъэзэхуэн

хуейхэм ящыщщ ари. «Уа, дымуслъымэну

жыдоІэ. Мы цІыхухэм дызэрыхэт хьэлыр

абы хуэфащэ?» Ар иреджаур, ар ирему-

хьэлъэкі, лей езых хьэл-шэн, шытыкіэ лиіэу

щытмэ, мис ар узэхупхъэщ. ЗыгуэркІэ гу

зылъыдагъэтэжу щытми, зыдмыхъунщІэу,

дымыгубжьу, ар Іэщабэ-Іущабэу къабыл

зэрытщІыным, зэрызытхъуэжыным дыху-

щІэкъун хуейщ. Мы жэщипщІ-махуипщІым

апхуэдэ гуэр къыдэхъулІэу щытмэ, аращ

псом нэхърэ нэхъыщхьэр.

Псалъэм папщІэ, хьэдисхэм мыпхуэдэу

унафэ, ди убзэ, ди ущие зэрылъэlэскіэ.

ЗУЛЬХЬИДЖЭМ И ЯПЭ МАХУИБГЪУР: мэкъуауэгъуэм и 30 - бадзэуэгъуэм и 8 КЪУРМЭН - бадзэуэгъуэм и 9 АРЭФАТ - бадзэуэгъуэм и 8

Тхьэрыіцэ зытелъ жэщипщі

Илъэс псом піалэ-піалъэкіэ, зэман-зэ- хъерыр. Зыгуэр и пщіантіэ дэкірэ, и пси и манкіэрэ къыдэхъуліэ махуэ лъапіэхэм я мылъкуи зыри къримыхьэліэжу, Алыхьым зым Алыхьым и фіьщіэкіэ дынэсауэ и гъуэгум текіуадэмэ, а зы закъуэрщ мы аращ. Илъэсыр апхуэдэу жэщ, махуэ, сыхьэт лъапізкіз гъэнщіауз щыщыткіз, дэ рэ нэхъ псапэнкіи хъуну зыхуигъэфэщар. къытхуэнэжыр а лъапІэныгъэм хуэфэщэн псэ, акъыл, хьэл-щэн кІэлъызетхьэнырщ.

«УЭЛ ФЭДЖРИ уэ лэялин хьэшр». «Нэхулъэм и ціэкіэ соіуэ, мы жэщипщіым я ціэкіэ colyэ», - жиlэу, Алыхьу Лъагэу Лъапlэм тхьэлъанэ зэрищІа жэщипщІыр, мис, мы Зульхиджэ мазэм ипэ ит жэщипщ рауэщ игъащІэ лъандэм муслъымэным къазэрыгурыІуэр. А жэщипщІым дыхыхьэу аращ. ЕпщІанэр хьид жэщщ, епщІанэ махуэри Хьид махуэрауэ щытынущ. Муслъымэн бжэкІэмкІэ жэщыр япэ иту, а жэщым и махуэр абы и ужь къиту щытщ.

А жэщипщІым Алыхьталэр КъурІэнкІэ зэрытепсэлъыхьам хуэдэу, Бегъымбар лъапІзу щэлатымрэ сэламымрэ зэхар хьэдисхэми езым и псалъэк і э щытепсэлъыхьащ. А жэщипщІым я кіуэцікіэ ціыхум илэжьыр Алыхьталэм къабыл зэрыщыхъум, псапэр бжыгъэншэу зэрыбагъуэм я гугъу ищІу. Абы къыхэкІкІэ, а жэщипщІыр Іэмал зэриІэкІэ гъэлъэпІэн, зэрыплъэкІкІэ, зэрыпхуэгъэкъарукІэ къыхэгъэщхьэхукІын зэрыхуейм

Псалъэм папщІэ, хьэдисхэм мыпхуэдэу къыхохуэ: цІыхум нэгъуэщІ зыри хуэмыщІэми. жасыр, пшэдджыжь нэмэзыр жэмыхьэтым ядищІу щытмэ, а жэщыр игъэлъэпІа мэхъу. Абы ищІыІужкІэ жэщ нэмэз, жэщ зэчыр, жэщ КъурІэн, жэщу уи щхьэ ущІэгупсысыжыныгъэ, уи гуэныхь, уи псапэ зэгъэзэхуэжыныгъэм хуэдэ гуэрхэр къыхи- цІыхум суннэт егъэзащІэ, мисуак зэрехьэ, лъхьэфу щытмэ, нэхъыфІыжщ. ЦІыхум и дыху зыщехуэ. А уи мисуакыр зытехьэлъэ и хрэп-шэныр Апыхьтапэм фІэфІым, Абы фІыуэ илъагъум хуэдэ мэ, зыукІыж» жытІэу, абы и пащхьэм дихуэщІмэ, аращ къехъулІэну фІыгъуэм и увэу ди жьэм дыжьэдэтІыхьмэ, а суннэтым кіэри, и лъапіагъри здынэсыр. Абы хуэщіа и дахагъэр дгъэкіуэда мэхъу. А уи дыху лэжьыгъэ илэжьыфмэ, и насыпу аращ мы

жэщипщІым къриубыдэу. Мы жэщипщІым къыпыт махуэхэм Къур-Іэнрэ хьэдискІэ тепсэлъыхьауэ щымытрэ пэт, муслъымэнхэр игъащІэ лъандэм Іэмал зэриіэкіэ ахэр лэжьыгъэфікіэ зэрагъэнщіын гупсысэ зэрахьэу къэгъуэгурыкІуащ. Мы махуэхэм ухэнэщ ыхь хъунущ. Зэрымахуибгъуу къэбнэщІыфмэ, ар зыфІ. ЕпщІанэ махуэр Хьидращи, а махуэм унэщІ хъунукъым. Ауэ абы ипэ къихуэр Арэфат махуэщи, а зы закъуэми унэшІыну псапэш.

Ахэр къызыхахыр сыт жыпІэмэ, мис, хьэдисым къыщокІуэ, Тхьэр арэзы зыхуэхъун Ибн Хьэббас къиІуэтэжу. «Мы дызэрыт жэщипщІ, абы къыпыт махуипщІ жыхуэтІэм къриубыдру длэжь лэжьыгъэм нэхърэ нэхъ слъымэн! ЦІыху зыгъэпіейтей, цІыхум къелъапіэ шыблэжьыфын нэгъуэщі махуэ щыІэкъым», - жиІащ Бегъымбар лъапізу Алыхьым и нэфІыр зыщыхуам». «Уа Алыхьым и ліыкіуэ! Нэгъуэщі махуэхэм цІыхум джихьад ищІмэ-щэ?» - жаІэри еупщіат. «Джихьадри» къаритащ жэуапу. Абы къикІыр сыт жыпІэмэ. адрей махуэхэм и псэ, и мылъку, и къару емыблэжу иригъэкІуэкІ лэжьыгъэм нэхъри нэхъ лъапІэу аращ мы махуэм къриубыдэу цІыхум илэжь

«Сэ нэхърэ нэхъ щІэныгьэшхуэ зыбгъэдэлъ щыІэ?» - жиІэри, Муса бегъымбарым игукІэ Алыхьталэм зыхуигъэзауэ щытащ зэгуэрым. «Модэ, хы шыугъэмрэ мышыумрэ я зэпыльыпІэм деж дэ тпэгъунэгъу цІыху щопсэу», - къыхуэкІуащ жэуапу. АдэкІэ къэхъуар, Муса лъапІэмрэ Хъызыр бегъымбарымрэ зэрызэхуэзар барымрэ зэрызэхуэзар «Кэхьф» сурэм къыхощыж. Абы зыгуэркіэ ещхьщ Къурмэныр зи ціэм епха Ибрэхьим махуэм къыщыщіари.

Алыхьым и нэфІыр зыщыхуа Ибрэхьим бегъымбарым Алыхыым и хьэтыркіэ мэл 1000, жэм 300, махъши мэл 1000, жэм 300, махьши 100 иукіри игуэшат зэгуэрым. Ціыхухэмрэ мелыіычхэмрэ ар щагъэшіагъуэм, езым жиіащ: «Ар сытым щыщ? Алыхьым и ціэкіэ соіуэ, къуэ сиіауэ щытамэ, ари къурмэн схуэщіынтэмэ, си Тхьэм гъунатьу сыхуэхъун папшіа» нэгъу сыхуэхъун папщІэ».

Ар жиІэри, зэман хъарзыни дэкlащ, езыми жиlар щы-гъупщэжащ. ЩІыналъэ лъапІэм щыІэу зыхуей-зыхуэфІкІэ Алыхьталэм зыхуигъазэрэ пэт, къуэ щыпкъэ къритыну елъэlуащ. Исмэхьил илъэс пщыкіущ ирикъуакіэт, Ибрэхьим къыжьэдэхуауэ щыта псалъэхэм Алыхьталэр къыщыпэджэжам: «ИІэ, иджы уи тхьэрыІуэр гъэпэж».

Ар къызэрыхъуа щІыкІэр

«Сэ нэхърэ нэхъ шІэны-Къурмэн махуэм и хъыбар

Ибн Хьэббас къејуэтэж. «Тэруия» жэщым пщІыхьэпіэм хэту къыжраіащ Иб-рэхьим: «Уа, Ибрэхьим! Уи тхьэрыІуэр гъэпэж». Къэуша нэужь, егупсысын щІидзащ: «Мы пщІыхьэпІэр Алыхьталэм къыбгъэдэкlыу піэрэ, хьэмэ шейтіаным къиlущэщхэм ящыщ?» Аращ а жэшым «тэруия» - «гупсысэгъуэ» щІыфіащар.

КъыкІэлъыкІуэ жэщым а пщіыхьэпіэ дыдэр и нэгу щІэкІа нэужь, Ибрэхьим шэч къытримыхьэж хъуащ пщІыхьыр Алыхьым къызэрыбгъэдэкІым. Аращ а махуэм «Хьэрэфэ», «къэщІэныгъэ» махуэкіэ щіеджэр, щіыпіэми Арэфат шыфіащар.

Ещанэ жэщым аргуэру а пщіыхьэпіэ дыдэр елъагъу. Арати, и къуэ Ибрэхьим къурмэн ищІыну мурад ещІ пщэдджыжьым. Аращ а махуэм Къурмэн махуэ щІыфІащар. Исмэхьил гъусэ зыхуищІри,

Ибрэхьим (туми Алыхьым и нэфІыр къащыхуэ) абы и анэ, Тхьэр арэзы зыхуэхъун Хьаджэр зыхуигъэзащ: «Уи

къуэм нэхъыфІу иІэр ще-гъэтІагъэ, хьэщІапІэ докІуэ». Хьаджэр щалэ цыкіур ихуапэщ, дыху триутхэжри, и щхьэцыр хуижьащ. Ибрэхьим кІапсэрэ сэрэ къыздиштэри. зэадэзэкъуэр Минэ лъэныкъуэмкіэ кіуэну гъуэгу теу-

Алыхь ЛъапІэм Іиблис ямылъагъужыныр къызэригъэщІрэ ціыхум апхуэдэу ерыщу щегущэща къэхъуакъым, жаіэ. Исмэхьил и адэм и пэ иту жэрэ пэт, япэщіыкіэ абы и адэм ехъуцэцащ: «Еплъ ар зэрылъагъугъуафІэм, зэрыкъуданым, хабзэ хэлъу зэрыгъэсам». Ибрэхьим къыжријащ: «Пэжщ, ауэ мыр сщІэну унафэ къысхуащІащ». Ар зэрыхуэмыгъэбэлэрыгъынур къыщыгуры Іуэм, Іиблис

Хьаджэр деж шІэпхъуащ. «Ибрэхьим уи къуэр фІигъэжыну макІуэ, уэ мыбдеж ущысщ!» - жреіэ.

«ПцІы умыупс! ИгъащІэм зи бын зыукlыж адэ плъэгъуа?». Іиблис увыІэртэкъым: Алыхьтал «Сыт-тІэ сэрэ кІапсэрэ къы- хуищІар.

щіищтар?» Хьаджэр щізупщіащ: «Сыт щіыфіигъэжынур?» Іиблис жэуап кърет: «И Тхьэм апхуэдэ унафэ къыхуищіауэ жеіэ». «Бегъымбарым щіэпхъаджагъэ ищіэну унафэ къыхуащіынкіз ізмал иіэкъым. Сэ Ибрэхьим шхьэкіз см псэ-

Сэ Ибрэхьим щхьэкіэ си псэри си сабийм и псэри схуэты нущ», - къыпедзыж Алыхьыр

арэзы зыхуэхъун Хьаджэр. Аргуэрым зэрыпэмыъэщынур къищІэри, Іиблис Исмэхьил зрипщытащ: «Уэ уогуфіэ, уоджэгу, уи адэм сэрэ кіапсэрэ къищтауэ узэрыфТигъэжынур умы-

щlэу». «Пцlы умыупс. Сыт сыщlы-фlигъэжынур?» - щlэупщlащ Исмэхьил.

«Алыхьым апхуэдэ унафэ къыхуищІауэ жеlэ», - къыж-риІэжащ Іиблис. Исмэхьил жиlащ: «Алыхьым и унафэм сэри сыщlоувэ». Іиблис иджыри зыгуэрхэр жиlэну щыхуежьэм, Исмэхьил зригъэзыхщ, мывэ къищтэщ, Іиблис еуэри, и нэщІащэ сэмэгур хущ иудащ. Апхуэдэу Іиблис ныкъуэдыкъуэ хъуарэ и мурадхэр къемыхъулІауэ щІэпхъуэжащ. Аращ хьэжыщІхэр абдеж нэса нэужь, Ибрэхьим лъапІэм и къуэ Исмэхьил дыдэплъейуэ, шейтІаным мывэкІэ деуэну Алыхьталэм унафэ къыщІыт-

Щэнхабзэ фІащу, тхыдэр зэблэзышхэр

Инджылызым щагъэлъэгъуэн щадзащ Бегъымбар лъапІэм ипхъу, Алыхьыр арэзы зыхуэхъун ФатІимэ теухуа «Ахърэт бзылъхугъэ» фильмыр.

ТЕПЛЪЭГЪУЭМ цІыхубз щыпкъэр хуэмыфащэ сурэтым зэрыщрагъэувам инджылыз муслъымэнхэр зэгуигъэпащ. Ар зи нэгу щіэкіахэм зэраіуатэмкіэ, фильмым тхыдэ тегъэщіапіэ узыншэ имыіэ къудейкъым, а пэжри пхэнжу щызэпкърыхащ. Ізуэлъауэр куэд щыхъум, киногъэлъагъуэ ІуэхущІапІэ нэхъыщхьэм захуагъэу къилъытащ, муслъымэн зыкъэзыІэтахэм зыдащІу, фильмыр къамыгъэлъэгъуэххэныр. Унафэр и гуапэ хъуакъым фильмым и продюсерым. ЦІыху мин бжыгъэ утыкум къыщыпсэлъащ, Инджылызым ар къыщагъэлъэгъуэныр яфІэикІагъэу. ЗыкъэзыІэтахэм я бжыгъэр Бирмингем -200-м, Болтон – 100-м щыщІигъурт. КъинэмыщІауэ, ціыху мини 117-м кинор къамыгъэлъэгъуэнымкіэ петицэм Іэ щІадзащ.

Щэнхабзэм епха зэгурымы уэныгъэ щок уэк ди гъунэгъу Дагъыстэнми. Абы къыщагъэлъэгъуащ Щамил Іимамым и къуэ Джамалуддин теухуа «Аманэт» фильмыр. Зэрыжа/эмк/э, мы теплъэгъуэри тхыдэм хуемыплъэкіыу, пщіэ зыхуэфащэ ціыхухэр щагъэпуду зэхэлъхьа хъуащ.

«Фильмыр зыгъэувахэм я лэжьэкІэм егъэлеяуэ сыкъигъэуІэбжьащ, - жиІащ абы теухуауэ Дагъыстэным щыщ, тхыдэ щіэныгъэхэмкіэ кандидат Тахнаевэ Фатіимэ. КъыхэмыщтыкІыу тхыдэ пэжыр пцІыкІэ яхъуэжащ. Къэхъуари, абы и мыхьэнэри, щхьэхуэ-щхьэхуэу къыхапхъэ пычыгъуэхэмкіэ екіуэкіа Іуэхур пхэнжу къыбгурагъэіуэну зэрыхуейри нэрылъагъущ. А мурадыр фІы дыдэу къайхъулІащ «Аманэтыр» зыгъэувахэм. «Тхыдэр зи тегъэщlaпlэу» жыхуаlэ теплъэгъуэм тхыдэм зыкlи емыпха, къэгупсыса хъыбарщ ди нэгу къыщ1игъэувар. Зы къэхъукъащІи, щІэныгъэм зи цІэ къыхэщ зы цІыху закъуи ліыхъужьхэм яхэткъым, Щамил Іимамымрэ абы и къуэмрэ. Николай Езанэмрэ абы и къуэмрэ фіэкіа. «Джамалуддинрэ Елизаветэрэ я лъагъуныгъэ» зыфlаща хъыбарыр зэрыщыту къэгупсыса защІэщ. Къат-къа-

Акъылыншэм и

мыхъу ціыху зэрыщыіэр гу-рыіуэгъуэщ, ауэ Нэщі мазэм утыкум укъихьэу, дуней псор къыпщіэплъу Къуріэн бгъэсын папщіэ, е акъылкіэ усымаджэу, е укъызыкъуэгушхукі щыі эу щытын хуейщ.

Ди жагъуэ зэрыхъущи, Данием щыщ, швед паспорти зыІыгъ адвокат Палудан Расмус и акъылыр зэтесщ. Абы ищіміужкіэ, Къуріэныр зэри-гъэсыр япэукъым. Мызэмытізу, Швецием и къалэ зыбжанэм щигъэсащ абы муслъымэнхэм я тхылъ лъапІэр. Сыт щыгъуи къыхихыр ислъамым и телъхьэхэр нэхъ щызэхэзекІуэ, мэжджытхэм япэгъунэгъу утхэрщ. Иджы гуэрми Палудан Іуэхур кърихьэжьэн ипэ хабзэхъумэхэм хуитыныгъэ къаlихащ. «Мыпхуэдэ махуэм, мыпхуэдэ сыхьэт бжыгъэм Къуріэныр згъэсыну хуит сыкъэфщі», - жыпізу, хабзэм угурыіуэ щыхъу къэралым сыт хуэдэ хуитыныгъэ лізужьыгъуэу піэрэ щызекіуэр? Арати, ліы акъылыншэм мафіэдз кърихыу щІым игъэтІылъа Къуріэным мафіэ щыщіидзам, полицэм ар шІигъэкъуэншэн щхьэусыгъуэ иІэтэкъым.

МафІэ цІыкІур Линчепиг къалэм къыщежьэри, мафІэш-хуэу зиубгъуащ. Асыхьэтым къызэхуэса цІыху 200-м щІигъур полицэми абы игъэгушхуа щіэпхъаджащіэми мывэкіэ еуэн щіадзэри, икіэм-икіэжым хабзэхъумэ 26-м удын ялъэІэсащ. Хэт абыкІэ къуаншэр?

КъурІэн лъапІэм къеджэнымкІэ зэпеуэ

КъБР-м и Муслъымэн Іуэхущапіэм и жэрдэмкіэ Налшык мэжджытышхуэм мэкъуауэгъуэм и 26-м шекІуэкІащ Къур-Іэн лъапіэм къеджэнымкіэ республикэпсо зэпеуэ.

Илъэси 7-м щегъэжьауэ 12-м нэс, 13-м щегъэжьауэ 24-м нэс, 25-м щегъэжьауэ 45-м нэс - апхуэдэ щІыкІзу гуэшауэ щытащ мэкъуауэгъуэм и кіуэцікіэ щІыналъэ псоми щхьэхуэщхьэхуэу щыІа зэхьэзэхуэ нэхъ ціыкіухэр. Къуріэн лъапіэм нэмыщі, ныбжьыщіэхэм жэуап иратын хуейт Хьэнэфий мэсхьэбым и тегъэщІапІэхэм хуэгъэза упщІэхэми. Май, Прохладнэ, Бахъсэн, Шэджэм, хэм нэхъ Іэзэу къыщалъытахэр Налшык щызэхуэзэжри, щхьэж и зэфІэкІым еплъыжащ.

Мыпхуэдэ зэхьэзэхуэм ухэтыныр езыр ехъулІэныгъэ лъагэу зэрыщытыр, КъурІэн лъапіэр зэрыпіэщіэлъ къудеймкІэ апхуэдэ насып зимыІэхэм уазэрытекІуагъэххэр зэхрагъэхащ махуэшхуэм къекІуэлІа ныбжьыщІэхэм.

Уэшхышхуэм игъэсабырыжащ

шармэ нипур Мухьэммэд ьегъымоарымрэ аоы и щхьэгъусэ Аишэрэ зэригъэпудам кърикіуа Ізуэлъауэхэм индусхэмрэ къэралым ис муслъымэнхэмрэ зэпэщ игъэуващ.

ЦІЫХУБЗЫР и ІэнатІэм къытрагъэкІа щхьэкІэ къэмынэу, тхьэмахуитІкІэ Іэуэлъауэхэр нэхъ кІащхъэ мыхъуу, мэкъуауэгъуэм и 10-м щегъэжьауэ екјуэкјащ. Индием зэрыхуэмыарэзыр кърагъащІащ Кувейтым, Катарым, Ираным, къэрал 56-рэ зыхыхьэ Ислъам зэгухьэныгъэм, къинэмыщІхэм.

Оман къэралым и муфтий Іэл Хъалилий жиlащ: «Шармэ Нипур дуней псом муслъымэну тетыр игъэпудащ»

Зи губжьыр къэзыгъэнэ уа муслъымэн къэралхэр иджыри поплъэ Индием игъэlупхъэ «къытхуэвгъэгъу» псалъэм. Ауэ индусхэмрэ муслъымэнхэмрэ зэпэщ агъэувэным фейдэ хэзыххэм Іуэхум и кІэм урагъаплъэркъым. Куэд щІакъым полицэм цІыху 304-рэ зэригъэтІыса хъыбарыр къызэрыІурэ.

Ізуэлъауэм я нэхъ инхэр щекіуэкіар Уттар-Прадеш штатырщ. Абы хэтхэм полицэм мывэхэр ирадзырт, ухуэныгъэхэр якъутэрт. Ди жагъуэ зэрыхъущи, иджы дыдэ хэlущlыlу хъуащ Индиер уэлбанэшхуэм зэрызэщІищтар. ЦІыху мелуани 4-м хэщІыныгъэ яІэщ, псэупІэ мини 4 зэрагъэпэщыжын хуейщ. Уэшхышхуэм хэкІуэдащ нэрыбгэ 63-рэ, цІыхуи 10 ягъуэтыжыр-

Египет усыгъэм и Пушкин, адыгэ щылъху Шэукъий Ахьмэд усэ гуэр иІэщ Нухь бегъымбарыр зыхиубыда псыдзэм теухуауэ. Абы къызэрыхэщым ещхьу, дыгъужьыр – мэлым, джэдур - дзыгъуэм щемыщэж гузэвэгъуэрщ индусхэмрэ муслъымэнхэмрэ зэзыгъэкlужар. Зэрыжаlэу, кхъухьлъатэ къехуэхым Алыхыыр зи фІэщ мыхъу искъым. Бегъымбар Лъапіэм и ціэр ягъэпудкіэрэ пщіэ къалэжьыну щыгугъахэри щхьэхуимыту уэшхышхуэм игъэсэбырыжащ.

ту зэтет пцІырщ фильмым тегъэщІапІэ хуэхъуар, ди жагъуэ зэрыхъунщи». Бадзэуэгъуэм и

	Махуэхэр	Пщэдджы- жьыр	Дыгъэр къыщы- щіэкіыр	Шэджа- гъуэр	Ичын- дыр	Ахъшэ- мыр	Жасыр
l	1, мэрем	02:41	04:28	12:20	16:23	19:54	21:34
ı	2, щэбэт	02:41	04:28	12:20	16:23	19:54	21:34
l	3, тхьэмахуэ	02:42	04:29	12:20	16:23	19:53	21:33
l	4, блыщхьэ	02:43	04:30	12:21	16:23	19:53	21:33
ı	5, гъубж	02:44	04:30	12:21	16:24	19:53	21:33
l	6, бэрэжьей	02:45	04:31	12:21	16:24	19:53	21:33
ı	7, махуэку	02:46	04:31	12:21	16:24	19:52	21:32
ı	8, мэрем	02:47	04:32	12:21	16:24	19:52	21:32
ı	9, щэбэт	02:48	04:33	12:21	16:24	19:51	21:31
ı	10, тхьэмахуэ	02:50	04:34	12:21	16:24	19:51	21:31
ı	11, блыщхьэ	02:51	04:34	12:22	16:24	19:50	21:30
ı	12, гъубж	02:52	04:35	12:22	16:23	19:50	21:30
ı	13, бэрэжьей	02:53	04:36	12:22	16:23	19:49	21:29
ı	14, махуэку	02:54	04:37	12:22	16:23	19:49	21:29
ı	15, мэрем	02:56	04:38	12:22	16:23	19:48	21:28
ı	16, щэбэт	02:57	04:39	12:22	16:23	19:47	21:27
ı	17, тхьэмахуэ	02:59	04:39	12:22	16:23	19:47	21:27
ı	18, блыщхьэ	03:00	04:40	12:22	16:23	19:46	21:26
ı	19, гъубж	03:01	04:41	12:22	16:23	19:45	21:25
ı	20, бэрэжьей	03:03	04:42	12:22	16:22	19:44	21:24
ı	21, махуэку	03:04	04:43	12:22	16:22	19:43	21:23
ı	22, мэрем	03:06	04:44	12:23	16:22	19:42	21:22
ı	23, щэбэт	03:07	04:45	12:23	16:22	19:42	21:22
ı	24, тхьэмахуэ	03:09	04:46	12:23	16:22	19:41	21:21
ı	25, блыщхьэ	03:10	04:47	12:23	16:21	19:40	21:20
ı	26, гъубж	03:12	04:48	12:23	16:21	19:39	21:19
ı	27, бэрэжьей	03:13	04:49	12:23	16:20	19:38	21:18
ı	28, махуэку	03:15	04:50	12:23	16:20	19:36	09:16
ı	29, мэрем	03:16	04:51	12:23	16:20	19:35	21:15
	30, щэбэт	03:18	04:52	12:22	16:19	19:34	21:14
l	31, тхьэмахуэ	03:19	04:53	12:22	16:19	19:33	21:13
1		_				_	

нэмэз щІыгъуэхэр

Къэбэрдей-Балъкъэрым и Муслъымэнхэм я Іуэхущіапіэм къыдитащ.

ФатІимэ Іэл Гъурий (1505 - 1573) иригъэщІат

ГУЭЩОКЪУЭ Абдул-Бакъий.

Бахъсэн хъутІбэм щыщ пычыгъуэ.

Сулът ан Къанщауэ Гъур и къуэ Мухьэммэд ипхъу Фатіимэ Гуащэ иригъзухуа мэжджытыр Иордан псыежэхым и КъухьэпІэ Іуфэм Іут Джэнин къалэм дэтщ. Палестинэм и щІым ит а ухуэныгъэр хуэфащэу къалъытэ ислъам диным епха фэеплъ лъапіэхэм

ФАТІИМЭ Гуащэ и анэмкІэ и адэшхуэр сулътІан Къанщауэ Гъур и гъусэу Мардж-Дэбикъ зауэзэрылІым хэта, пасэрей Сирием и тепщэу щыта Сибаи пащтыхьырт. СулътІан Къанщауэ Гъур ещхьу, ари зауэ губгъуэм икlуэдащ, тІуми я хьэдэр ягъуэтыжакъым. Езы Фатіимэ тырку сулътіан Селим ЕтІуанэм япэщІыкІэ и гъэсакІуэу, иужькіэ и министр ціэрыіуэу щыта, босние лъэпкъым щыщ Лалэ Мустэфа Пащэ и щхьэгъусэу щытащ. И адэ Мухьэммэд Іэл Гъурий къыщІэнауэ къылъыса мылъку абрагъуэм ФатІимэ псапэхуэщІэу хитыкІар, диным тригъэкІуэдар апхуэдизкІэ куэдти, хьэлэлагъкІэ тхыдэм къыхэна бзылъхугъэхэм ятеухуауэ Рида Умар «Бзылъхугъэхэм я ныпхэр» зыф1ища и тхылъым ихуауэ щытащ абы и

Сирием, Ливаным, Иорданием, Палестинэм, Тыркум, Мэккэрэ Мадинэрэ зэрыт Сауд Хьэрыпым нэгъунэ щыщ лътlaн Сулеймэн Телъыджэм и зэ- хадэхэр зэрыщхъуантlэм, и псы- ичынды нэмэз нэужь къэс къеджэнум щыхэр хиубыдэрт Фатіимэ Гуащэ и манырщ - хьиджрэмкіэ 974 гъэм, ди ежэххэр зэрыуэрым гу лъитащ. Ар - дэтхэнэ зым щхьэкіи улахуэ щхьэ-

на щізиным. Абы къыхэхъуэжат и иубыд щіыпіэр Фатіимэ Гуащэ зэрыбгъэдэлъымкіэ щыхьэт зиіэ адэшхуэ пащтыхь Сибаи къыщІэна-

«ФатІимэ Хьэнум и мэжджытыр» ціэр зэрихьэу, Джэнин палестин кіуэ гъуэгум тет Фатіимэ Гуащэ Па- лъапіэм зэрыщыту махуищым и къалэм дэтыр щаухуар уэсмэн су- лестинэм кіуэцірыкірэ пэт, Джэнин и кіуэцікіэ икіынухэм, «Гьэммэ» сурэм

къаlуэтэжыр нэхъыбэу зэпхар абы и адэ Мухьэммэд Іэл Гъурий къыхуигъэ- бжэкІэмкІэ – 1566 гъэм. Мэжджытым гъуэгурыкІуэхэм, хьэжыщІхэм я хуэ игъэуват.

зэблэкІыпІэу зэрыщытым трищІыхьри, илъэситным и кlуэцlкlэ зэфlагъэувауэ щытащ мэжджытыр.

Бзылъхугъэ хьэлэлым и мылъкум хитыкІар ухуэныгъэм текІуэдэн ахъшэм и закъуэтэкъым. Куууэ зэрегупсысар нэрылъагъуу, абы улахуэ щхьэхуэ яхуигъэуват мэжджытым щылэжьэну Іимамхэм я деж къыщыщІэдзауэ гъуэгурыкіуэхэр къыщыувыіэну пэшхэм щ агъэува уэздыгъэхэм дагъэ изыкіэну хъумакіуэм нэс. Псы къэзыхьынухэми, хьэмэмхэр зыгъэкъэбзэнухэми, пщафІэхэми, гуэдз зыхьэжынухэми, тхьэмыщкіэхэр зыгъэшхэнухэми, екіуэліапіэ зимыіэ факъырэхэми, нэгъуэщІ куэдми ахъшэ яхухигъэкlат. «Мэжджытым цlыху щІэзу щІэтын папщІэ» - апхуэдэут ФатІимэ Хьэнум и уэсятым къызэрыригъажьэр.

Мэжджытым щылэжьэну ІимамитІым зыр хъутІбэ къеджэху, адрейр нэмэз щІыкІэм кІэлъыплъын хуейт. Дэтхэнэ зыри пэжагъкІэ, имымылъку къызэримыщтэнумкІэ, Іиман куу къыщІыхихам и щхьэусыгъуэу ціыхуу зэрыщытымкіэ псори зэакъылэгъуу. КъурІэным щыщу жуз щІыуэпсырт. Ливаным икіыу Сирием бжыгъэ пыухыкіа къеджэнухэм, Тхылъ ANDIE MICANDE

ТхылъыщІэ

КІЭМЫРГУЕЙ Валентин: «Театр гъуазджэм зедгъэужьыныр ди хъуэпсапІэу»

- Москва дыкъанэу дыщылэжьэну куэ-

дым Іэмал диІащ, ауэ ди адэ-анэхэмрэ

республикэмрэ къыдагъэза дзыхьыр

дгъэпэжмэ, ахэр къызэрытщыгугъыр

дгъэзащІэмэ нэхъ къэтщтащ. Лъэпкъым

дыкъыхыхьэжу, ди хабзэхэр, щэнхабзэр,

щІэинхэр тхъумэныр, театр гъуазджэм

зедгъэужьыныр ди хъуэпсапІэу дыкъэ-

кіуэжат. Икіи абы дыхущіегъуэжакъым.

ми щыджэгуну и къалэнщ, уэ сыт хуэдэхэра нэхъ ппэгъунэгъур, Вален-

тин? Бгъэзэш ахэм ящышу нэхъ уигу

хьэнэ зиІэ, лІыхъужь угъурсызу джэгу

ролхэрщ, роль нэхъыщхьэхэм апхуэдэу

сыдахьэхыркъым. Роль нэхъ цІыкІухэм

Іэщ. Пащтыхь Грозный Иванрэ и щхьэ-

гъусэ Гуащэнейрэ ятеухуа «Пащты-

хьымрэ паштыхь гуашэмрэ» спектак-

щысщіа Курдский Андрей и ролыр но-

гъэзэщ а полковник Беляниным и ролыр

сигу къинэжащ. Абы еплъа режиссёр

тхуиІэтауэ щытат. «Вечно живые» спек-

таклым дохутыру сыщыджэгуащ, си

анэр илъэс 50-м нэблагъэкІэ дохутыру

зэрылэжьам къыхэкІыу а ІэщІагъэр спэ-

гъунэгъути, сыдихьэхыу згъэзэщІат. Ре-

жиссёрхэу Теувэжыкъуэ Владимиррэ Дэбагъуэ Романрэ ягъэува лэжьыгъэ

зыбжанэм сфіэфіу сыщыджэгуащ. Ахэр

къызэхъуліарэ къызэмыхъуліарэ къэзы-

Валентин, бгъэзэщіэну узыщіэ-

- Иджыри дыщеджэ зэманым егъэ-

джакіуэхэм дащыдэлажьэкіэ дыщы-

джэгуну пычыгъуэхэм теухуа лъэlу тхы-

лъытэфынур театреплъхэрщ.

хъуэпс роль щыІэ?

ящыщми, ціыхухэм ягу дыхьэхэр щы-

- Си щхьэкІэ нэхъ спэгъунэгъур мы-

къинэжахэм я гугъу къытхуэщІыт.

Артист щыхъукІэ, сыт хуэдэ жанр-

я лауреат КІэмыргуей Валентин и ныбжьыр илъэс 70 зэрырикъур мэкъуауэгъуэм и 23-м игъэлъэпіащ. И юбилейм ирихьэліэу зыхуэдгъэзащ куэдым фіыуэ ялъэгъуа, Щотеатрым и утыкур илъэс 40-м щІигъуауэ зыгъэбжьыфІэ артист ціэрыіуэм.

КІэмыргуей Валентин Щукиным и цІэр зезыхьэ Москва щыджэгуащ «Уэшх зыщэ» (Джим), «Как управлять же-ной» (Леон), «Кукарача» (Автор), «Мыщэ и къуэ Батыр» мя, а под аплодисменты» тхылъыр.

КъызэрыгуэкІыу щымыт, жылагъуэми ціыхубэми я деж жэуаплыныгъэ щозыгъэхь артист ІэщІагъэр къыхэпха зэрыхъуар сфіэгъэщіэгъуэнщ, Валентин

Пэжщ, курыт еджапІэр къыщызуха 70 гъэхэм зэманыр нэхъ гугъуу щытащ. Арауэ къыщІэкІынут артист ІэщІагъэм, театрым, гъуазджэм, щэнхабзэм хуеІэр щіэмащіэр. Си анэ дэлъхумрэ анэ шыпхъумрэ макъ дахэ яІэти, удихьэхыу уэрэд ягъэзащіэрт, арщхьэкіэ уэрэд жыіэным хуеджэу я зэфіэкіым хагъэхъуэну ягу къэк акъым. Радиомрэ телевиденэмрэкІэ къат нэтынхэмрэ спектаклхэмрэ сфіэгъэщіэгъуэну седаіуэрт, сеплъырт, лъэпкъ къафэхэм сыдахьэхырт. Кавказ Ищхъэрэм япэу балет къыщызэзыгъэпэщауэ щыта Проценкэ Александр и деж а лъэхъэнэм сыкъыщыфэрт. Абы хэтт къэфакіуэ Іэзэхэу Хьэкъул Розэ, Архэст Хьэсэнбий, Къардэн Борис сымэ, нэгъуэщІхэри. Артист ІэщІагъэм сыщыдихьэхым, езыр-езыру мурад сщіащ сыхуеджэну. Курыт еджапІэр къыщызухым, газет гуэрым къыщысщІащ Москва Щукиным и цІэр зезыхьэ театр училищэм щрагъэджэну адыгэ студиер къызэрыхахым теухуа хъыбарыр. А еджапіэр къэзыуха артист ціэрыіуэхэу Ульянов Михаил, Лановой Василий сымэ я лэжьыгъэхэм сыдахьэхырт, я сурэтхэр зытет открыткэхэр зэlэпытхырт. Зы классым зэгъусэу дыздыщІэса, иджыпсту ди театрым и унафэщІ Шыбзыхъуэ Басиррэ сэрэ а ІэщІагъэм дыхуеджэну мурад тщІат, Басир къытезгъэхьэри. Адыгэ студием и художественнэ унафэщ Калиновский Леонид ЩоджэнцІыкІу Алий и цІэр зезыхьэ Къэбэрдей къэрал драмэ театрым къакіуэри, режиссёрхэр, актёр ціэрыіуэхэр зыхэт къэпщытакіуэ гупым дыкъыхахащ студием ягъэкІуэну цІыху 23-р. ИлъэситхукІэ егъэджакІуэ нэхъыфІхэм - Калиновский Леонид, Буров Альберт, Львовэ Верэ, Борисов Анатолий, Катин-Ярцев Юрэ, Шлезингер Владимир, Мансуровэ Цицилие, Этуш Вла-Гриценкэ Николай, Кольцов сымэ драгъэджащ, Калиновс- лым сфІэфІу сыщыджэгуащ икІи абы кийм и фіыгъэкіэ урыс студием хуащі гулъытэм хуэдэ диlэу. Егъэджакlуэхэм бэр къыздэсым сигу илъщ. Лохвицкий актёр Іэзагъэм дыхагъэгъуэзащ, щІэ Михаил и тхыдэ-романым къытращІыкІа куэдым дытрагъэгушхуащ. Ди курсэгъу «Уафэгъуагъуэ макъ» спектаклым щыз-Хьэмыку Жаннэ Лениным и стипендиер къыхуагъэфэщат. Ещанэ курсыр къыщыдухым ди театрым дыкъагъэкіуэжауэ ціэрыіуэ Сокуров Александр Іэгуауэ ин щытащ, и лэжьыгъэм зыхэдгъэгъуэзэну. 1975 гъэм республикэм къэдгъэзэжри, ди театрым гуапэу дыкърагъэблэгъэжащ. Москва спектаклибл щыдгъэувати, тхур къэтшэжри дгъэлъэгъуащ. Япэу дгъэувахэм ящыщщ куэдым ягу дыхьа

Мэлбахъуэ Тимборэ деж щыщІэдзауэ. - Адыгэ студием щеджа гупым зэгъусэу Налшык къэвгъэзэжащ. Москва фыкъагъэнэну е фыкъэнэну Іэмал фијакъэ?

«Тыргъэтауэ», «Хъуэжэ и фызышэ»,

«Эдгар и фызышэ», «Али-баба и разбой-

ники» спектаклхэр. Ди спектаклхэм

щі эупщі э яі эу ці ыхушхуэ къекіуалі эрт,

КъБР-м щіыхь зиіэ икіи и ціыхубэ артист, Урысейм ис (Батыр), «Рядовойхэр» (Одуванчик), «Дахэнагъуэ» (Джэлъэпкъхэм я Артиадэм, республикэм и къэрал саугъэтым римэс), «Си щхьэгъусэм и щхьэгъусэр» (Эльбрус), «Уафэгъуагъуэ макъ» (полковник Белянин), «ЦІыхущ икіи джентльменщ» (Аттилио), «Эдгар и фызышэ» (Э́дгар), «Э́дип» (Э́дип), «Трактирщица» (Маркиз) спектаклхэм, нэгъуэщіхэджэнціыкіу Алий и ціэр зезыхьэ Къэбэрдей къэрал драмэ ми. Къищынэмыщіауэ, фильм зыбжанэм щыджэгуащ. Ахэр - «Белое проклятье» (Хьэжы Мурат), «Вершины не спят» (Елдар), «Расстанемся пока хорошие» (ротмистр), «По небу босиком» (Аслъэн). КІэмыргуей Валентин 2017 дэт театр училищэм и адыгэ студиер 1975 гъэм къиухащ. гъэм къыдигъэкlащ «Его величество театр - моя судьба на Театрым ролищэм щіигъу щигъэзэщіащ. Апхуэдэу ар все времена» автобиографие повестыр. Абы къыпы-

> гъэ и пэ иту дагъэгъэхьэзырт. Зэгуэрым Калиновскийм жесІат Лермонтовым и «Маскарад» спектаклым хэт Арбениным и ролыр згъэзэщІэну сызэрыщІэхъуэпсыр. «Илъэс 40 дэкімэ бгъэзэщІэнщ», - жиІэри жэуап къызитыжат.

> - Иужьрей илъэсхэм театрым шалэгъуалэ куэд къыфщІэуващ. Абыхэм фэрэ дауэ фыкъыздекіуэкірэ?

Ди нэхъыжь студием щыщу иджыри цІыхуипщІ театрым дыщыІэщ: Шыбзыхъуэ Басир, Хъыдзэдж Борис, Балъкъыз Валерэ, Кіуэкіуэ Лизэ, режиссёр Шэрджэс Мухьэмэд, Тверской театрым и режиссёр икІи и артист Мэрзей Залым, Балъкъэр Юрэ, Балъкъэр Тамарэ, Хьэмыку Жаннэ, Щэрмэт Людмилэ сымэ, нэгъуэщІхэри. Зэдеджа, илъэс куэд хъуауэ зэдэлажьэ ди гупыр фыгъуэ тхэмылъу, зы унагъуэшхуэм хуэдэу фІыуэ дызэрылъагъуу, зым и ехъулІэныгъэм адрейр иригуфізу дыкъыздокіуэкі. Къытхыхьэжа щалэгъуалэми пща къытхуащІ, дызочэнджэщ, гуапэу дызэхущытщ. Ди япэ ита нэхъыжьхэм фІы куэдым дыщіапіыкіащ. Иджы къытлъысащ чэзур.

- Нэхъапэјуэхэм нэгъуэщі республикэхэм, къалэхэм фыкіуэу, абыхэм я театрхэм я артистхэр ди деж къакlузу фыкъекІуэкІащ. Иужь зэманым а зэпыщІэныгъэр зэрызэпыуам, театрым и а пщ эр зэрехуэхам гу лъумытэнк э Іэмал иІэкъым...

- Москва, Украинэ, гъунэгъу республикэхэм жып эми нэхъапэм шыналъэ куэдым драгъэблагъэурэ ди спектаклхэр тшэуэ щытащ. 1982 гъэм ди театрыр Москва ирагъэблэгъат, СССР-р къызэрыунэхурэ илъэс 60, Къэбэрдейр Урысейм зэрыгухьэрэ илъэс 425-рэ зэрырикъум я щіыхькіэ. Абы Іутіыж Борис и «Тыргъэтауэ», Чхеидзе Александр и «Свободная тема», Нэш Ричард и «Уэшх зыщэ» спектаклхэр щагъэлъэгъуащ. Пасэм нэгъуэщІ щІыналъэхэм я театрхэм драгъэблагъэу, ди республикэми къедгъэблагъэу, лэжьакіуэ гупхэм, колхозхэмрэ совхозхэмрэ ди билетхэр ящэхуу щытащ. Иджыпсту абы и лъэныкъуэкІэ зэманыр нэхъ гугъу хъуащ. Иджы гъунэгъу республикэхэм я театр

фестивалхэрщ нэхъыбэу дызыхэтыр. - Зэманым тепщІыхьмэ, псом хуэмы-

дэу нооэ, уартистыну гугъущ... - Артист лэжьыгъэр жэуаплыныгъэ ин зыпылъ ІэшІагъэхэм яшыщщ. Утыкуми гъашјэми цјыхухэм шапхъэфі шедгъэлъагъуну ди къалэнщ, нэ лейкІэ цІыхухэр къыдоплъри. Ди япэ ита ТІыхъужь Алий сымэ я зыхуэпэкіи, дуней тетыкіи, ціыху хэтыкІи дэркІэ щапхъэт. Абыхэм гъэсэныгъэу щрет, лэжьыгъэ ирехъуи, фІы куэдым дыхуаущиящ.

- Валентин, уи щіэблэм я гуфіэгъуэ, къыхэпха Іэшіагъэм и хъер плъагъуу, гукъыдэжрэ дэрэжэгъуэкІэ цІыхубэм уахуэупсэу театр утыкур иджыри илъэс куэдкіэ бгъэбжьыфіэну ди гуапэщ!

Епсэльар ТЕКІУЖЬ Заретэщ.

ЗэхущытыкІэ гуапэм и щапхъэ

Сочэ къалэм и Лазаревс- бичев кэ районым мэкъуауэгъуэм и 17 - 21-хэм щекіўэкіа «Лазурная волна - Сочэ-2022» ГъуазджэхэмкІэ VII дунейпсо чемпионатым кърикІуахэр зэхалъхьэжащ.

зэхьэзэхуэхэм хэтащ Урысейм, Армением, Грецием, Украинэм, Белоруссием, Астрахань, Волгоград, Саратов къалэхэм, Къэбэрдей-Балъкъэр, Адыгэ, Абхъаз, Шэшэн, Дагъыстэн, Осетие Ипщэ, Осетие Ищхъэрэ -Алание республикэхэм, Ставрополь, Краснодар крайхэм щыщ артистхэр. КъэпщытакІуэ гупым хэтащ Бейтыгъуэн Іэуес, Левадный Павел, Дзугутовэ Лидэ, Дзэгъэл Ізуес, Даур Иринэ, Ба- къыхэжаныкіа къэфакіуэ-

Николай, Гуцаев хэмрэ уэрэджыlакlуэхэмрэ Нодар, Погосян Вартан сы- ящыщу Гран-при кубокыр мэ, нэгъуэщІхэри.

Гъуазджэ зэхыхьэр и кІэм щынэблагъэм, Сочэ къалэм и Лазаревскэ районым и утым кізух концерт гукъинэж щызэхэтащ, зэныбжьэгъугъэмрэ мамырыгъэмрэ укъыхуезыджэу. Пшыхь гуапэр ягъэдэхащ зэпеуэм пашэ щыхъуахэм, кърихьэліахэм Іэгуауэ ин хуаІэту. ТекІуахэм иратащ лауреат зэрыхъуам щыхьэт техъуэ тхылъхэмрэ дыщэ медалхэмрэ. Артистхэр зыгъэхьэзыра я художественнэ унафэщіхэм сертификатхэмрэ фіыщіэ тхыльхэмрэ тыгъэ хуащІащ. «Лазурная волна -Сочэ-2022» чемпионатым

хуагъэфэщащ Осетие Ипщэ Республикэм и къалащхьэ Цхинвал и администрацэм Щэнхабзэмкіэ, щіалэгъуалэм я Іуэхухэмрэ спортымкІэ и управленэм и «Ирон» сабий къэфакіуэ ансамблым (художественнэ унафэщІыр Хугаевэ Дианэщ); «Осетие Ищхъэрэ - Алание Республикэм «ГъуазджэхэмкІэ и республикэ лицей» ІуэхущІапіэм и студентхэу Цгоевэ Камиллэ, Агнаевэ Рухшанэ, Дигоевэ Мадинэ сымэ (художественнэ унафэщТыр Цагараевэ Джинэщ); Къэ-

джакіуэр Даур Иринэщ). КъызэгъэпэщакІуэ коми-

бэрдей-Балъкъэрым

тетым и унафэщІ, Дунейпсо Арт-комитетым и вице-президент, академик Бейтыгъуэн Іэуес зэпеуэр щиухым къыхигъэщащ Урысей Федерацэмрэ СНГ-мрэ ис лъэпкъхэм ліэщіыгъуэ зыбжанэ хъуауэ яку дэлъ зэхущытыкіэ гуапэр и щапхъэу, Дунейпсо Арт-комитетыр щІалэгъуалэм зэрыдэлажьэр, заужьыну Іэмал зэрыратыр. Абы къыхигъэщащ зэпеуэм зыкъыщызыгъэлъэгъуахэмрэ я художественнэ унафэщІхэмрэ зэфІэкІ инхэр зэрабгъэдэлъыр икІи и гуапэу ехъуэхъуащ мамырыгъэ, ехъущыщ ліэныгъэ, зыужьыныгъэ яіэ-Дохъушокъуэ Каринэ (егъэ- ну.

БЖЬЫХЬЭЛІ Розэ.

ЗэІузэпэщ ящі

Дыгулыбгъуей дэт поликлиникэ №2-м сабийхэм щхьэхуэу щеплъыну пэшхэр зыхуеи хуагъазэ

1986 ГЪЭМ яухуа унэр нобэр къыздэсым зэрагъэпэщыжатэкъым, куэдми хуэныкъуэт. Ар къалъытэри, гъэ кlуам поликлиникэр «Узыншагъэр хъумэн» лъэпкъ проектым хагъэхьащ икІи Къэбэрдей-Балъкъэрым и Іэтащхьэм и унафэкІэ лэжьыгъэр яублащ. Мы зэманым ирихьэліэу бжэ-щхьэгъубжэхэр халъхьэну хунэсащ, ток кіапсэхэр щашащ, блынхэр зыхуей хуагъэзащ.

Поликлиникэм щ агъ эувэнущ къупщхь эхэмрэ къупщхь э зэрытыпіэхэмрэ зэреплъ рентген іэмэпсымэхэр, ціыхум япэ медицинэ Іуэхутхьэбзэхэр щыхуащІэ, физиотерапиемкіэ пэшхэр іэмэпсымэщіэхэмкіэ яузэдынущ.

Ухуэныгъэр и кІэм нагъэсынущ Къэбэрдей-Балъкъэрыр илъэси 100 щрикъум ирихьэлІэу. АпщІондэху поликлиникэм и хъуреягъыр зэlузэпэщ ящlынущ.

къэсаш.

Мадинэ,

ШЭРЭДЖ Дисэ.

Топ дахэ куэд я нэгу щІок

Къэбэрдей-Балъкъэрым футболымкІэ и чемпионатым и гуп нэхъыщхьэм и еянэ джэгугъуэм хыхьэ зэгущгэхэр зэ-

МЭКЪУАУЭГЪУЭМ и 25-м, джэгугъуэм и япэ махуэм, футболеплъхэм я нэгу топ дахэ куэд щІэкІащ. ЗэІущІэ къыхэтъэщыпхъэхэм ящыщщ топ нэхъыбэ дыдэ (9!) къащехъулІа СШОР-мрэ «Искра»-мрэ ирагъэкіуэкіар. Алътуд къикіа ко-мандэм налшыкдэсхэм я гъуэм топих щыдагъэкіащ. Хэгъэрейхэм абы и жэуапу иратыжыфар щы къудейщ. Зэхьэзэхуэр хъарзынэу езыгъэжьа алътуддэсхэр пашэхэм хуэмурэ гъунэгъу зыхуащІ.

Къыкіэлъыкіуэ текіуэныгъэр зыіэригъэхьащ «Шэджэм-2»-м. И унэ щыіэу епліанэ текіуэныгъэр абы къыфіихьащ очкоибл фlэкl имыlэу къыкlэрыхухэм я гупым хэт «Урыхум».

Еянэ джэгугъуэм щызэхуэзащ лъэхъэнэм къриубыдэу зэи къыхамыгъэщІа «Автозапчасть»-мрэ текІуэныгъэм и Іэфагъыр иджыри къыздэсым зыхэзымыщІа «Псыкуэд-Марвил»-мрэ. Пашэхэм зэрахуэфащэу хэгъэрейхэр бжыгъэшхуэкіэ, 6:0-у, хагъащіэри таблицэм къыщыкіэлъыкіуэ командэхэм хуаlэ зэщхьэщыкlыныгъэр нэхъыбэж ящlащ.

Къыкіэлъыкіуэ хэщіыныгъэр игъуэтащ «Кэнжэм». И унэ щыіэу 2:4-уэ абы къефіэкіащ «Тэрчыр». Зэіущіибл иригъэкіуэкіам иужькіэ очко 16 къэзыхьа джылахъстэнейхэр епліанэ увыпіэм къыщызэтеувыіащ. Зы очко фіэкіа зимыіэ кэнжэдэсхэр зэкіэ нэхъыкіэхэм ящыщ зыщ.

-vkla zpanspihakla sazi мы гъэм и медалхэм щІэбэныну и мурад хуэдэщ. Япэ ит командэхэм нэхърэ зэlущlитlкlэ нэхъ мащlэ иригъэкlуэкla пэтми Псынэдахэм и футболистхэм турнир таблицэм и ещанэ увыпІэм зыщигъэбыдащ. Иужьрей зэпэщІэтыныгъэм абы

5:0-у щыхигъэщІащ «Къэбэрдейр». Жыджэру зыкъегъэлъагъуэ «ЛогоВАЗ»-ми. Ипэ ит зэlyщіэхэм зэкіэлъхьэужьу текіуэныгъэ зыбжанэ къызэрыщахьам и фІыгъэкІэ бабугентдэсхэм яхузэфІэкІащ «Автозапчасть»-м къыкіэлъыкіуэу зэхьэзэхуэм и турнир таблицэм къыщыувыІэну. Еянэ джэгугъуэм хибыдэу иригъэкІуэкІа зэІущіэм балъкъэр къуажэм щыщ футболистхэр я унэ щыіэу

зэщхьэщыкіыныгъэ мащіэ иіэу ефіэкіащ «Малка»-м. И очко закъуэт акъуэм иджыри зы хэлъхьэныгъэ хуищащ «Шэрджэсым». Шэджэм Етіуанэ щызэхэта зэіущі у хэгъэрейхэмрэ «Псыгуэнсумрэ» ирагъэкlуэкlар зэрытемыгъэкlуауэ иухащ - командэхэр топ щырыщкіэ зэхъуэжащ. Хьэщіэхэм я дежкіэ иджырей зэхьэзэхуэр зэрыщіидзэрэ япэу зэрытемы-

гъэкІуауэ иуха зэпэщІэтыныгъэ хъуащ. Апхуэдэ дыдэ бжыгъэр кlэух хуэхъуащ «Спартак-Д»-мрэ «Ислъэмейрэ» я зэlущlэми. Зэхьэзэхуэм и турнир таблицэм зэкІэлъхьэужьу къыщыкІуэ налышкдэсхэмрэ Ислъэмейм и футболистхэмрэ мамырыгъэкІэ зэбгъэдэкІыжащ.

АдэкІэ щыгъуазэ фыхуэтщІынщ Къэбэрдей-Балъкъэрым футболымкІэ и чемпионатым и гуп нэхъыщхьэм и еянэ джэгугъуэм зэхэта зэlущlэхэм кърикlya бжыгъэ псоми: мэкъуауэгъуэм и 25-м - «Кэнжэ» (Кэнжэ) - «Тэрч» (Тэрч) - 2:4, СШОР (Налшык) - «Искра» (Алътуд) - 3:6, «Псыкуэд-Марвил» (Псыкуэд) - «Автозапчасть» (Бахъсэн) - 0:6, «Шэджэм-2» (Шэджэм ЕтІуанэ) - «**Урыху**» (Урыху) - **1**:**0**; *мэкъуауэгъуэм и 26-м* - «**Род**ник» (Псынэдахэ) - «Къэ́бэрдей» (На́лшык) - 5:0, «ЛогоВАЗ» (Бабугент) - «Малка» (Малка) - 2:1, «Шэрджэс» (Шэджэм) -«Псыгуэнсу» (Псыгуэнсу) - 3:3, «Спартак-Д» (Налшык) - «Ислъэмей» (Ислъэмей) - 3:3.

ЖЫЛАСЭ Замир

Командэхэр	Дж.	Къ.	3.	ΦΙ.	T.	Ο.
1. «Автозапчасть»	8	8	0	0	34-5	24
2. «ЛогоВАЗ»	8	6	1	1	15-8	19
3. «Родник»	6	5	1	0	35-5	16
4. «Тэрч»	7	5	1	1	17-9	16
5. «Искра»	8	5	0	3	23-18	15
6. «Шэджэм-2»	8	4	2	2	20-18	14
7. «Малка»	8 7	4	0	4	19-18	12
8. «Спартак-Д»	7	3	3	1	24-10	12
9. «Ислъэмей»	7	3	1	3	21-23	10
10. «Псыгуэнсу»	7	3	1	3	17-20	10
11. «Урыху»	7	2	1	4	16-22	7
12. СШОР	7	2	0	5	18-19	6
13. «Къэбэрдей»	8	2	0	6	11-25	6
14. «Шэрджэс»	8	1	2	5	16-33	5
15. «Кэнжэ»	8	0	1	7	12-30	1

Ди газетым и къыкІэлъыкІуэ номерыр мэкъуауэгъуэм и 29-м къыдэкІынущ.

КІыщокъуэ Алим и бзэм и псалъалъэ КъБР-м Гуманитар къэхутэны-

зэ къудамэм щагъэхьэзырри къы- псалъэ къэс я мыхьэнэхэр зэдагъэкіащ Кіыщокъуэ Алим и рыгъэнэхуар щапхъэ зыбжанэкіэ бзэм и псалъалъэ. Абы и проек- щ эгъэбыдауэ зэрыщытыр - аптыр зэхэзылъхьар, елэжьа гупым хуэдэм дежщ псалъэм къикІыр я унафэщіыр щіэныгъэ редакто- шэч къытумыхьэжыну зэхэгъэкіа рыр филологие щізныгъэхэмкіз щыхъур. Мы тхылъыр къэзыщтэну доктор, институтым и адыгэбзэ дэтхэнэми гу лъимытэнкіэ іэмал къудамэм и унафэщі Бищіо Бо-

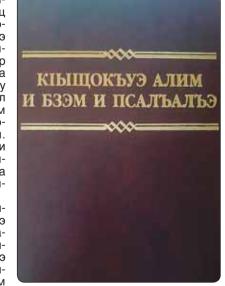
адыгэ тхакіуэ, усакіуэ щэджащэ бзэр гупсэхуу зэраджам и фіы-КІыщокъуэ Алим Пщымахуэ и щІэкІэ, зэи зы псалъалъи имыхуа къуэм и ІэдакъэщІэкІыу адыгэбзэкІэ дунейм къытехьа псори псалъэ зырызу зэхатхыкІыу зэрагъэпэща картотекэ 600-м щІигъур и лъабжьэу. Тхылъыр напэкІуэці 1130-рэ

ЦІыху щхьэхуэм и бзэм тещІыхьа псалъалъэ къыщыдэкІыр, дуней псор къапщтэми, зэзэмызэххэщ, гъэхэр тегъэщіапіэ зэрыхуэхъуам ауэ апхуэдэ пщІэрэ щхьэрэ зыхуэфащэ закъуэт акъуэм, шэч хэмылъу, ящыщщ езыр псэу щіыкіэ гъэсэбэпахэмкіэ адыгэ, къэралпсо классик хъуа КІыщокъуэр. Ноби ди лексикографием щапхъэ щыхъулъэпкъ литературэм ар щыпашэщ и ІэзагъкІи, итхам и куэдагъкІи, къиІэта ІуэхугъуэкІи. Абы хузэфІэкІащ адыгэбзэм и дахагъэр, и кууагъыр и лэжьыгъэхэмкіэ къигъэлъэгъуэн

Мы псалъалъэр нэхъапэ къыгъэхэмкіэ и институтым и адыгэб- дэкіа псоми зэрефіэкі нэщэнэщ иІэкъым псалъэ, псалъафэ куэдым я мыхьэнэр нэхъ щызу, нэхъ тэмэму къэгъэлъэгъуа зэрыхъуам. МЫ псалъалъэр зэхагъэуващ Абы нэмыщІкІэ, КІыщокъуэм и псалъэ щэ бжыгъэхэр япэу къыщыгъэлъэгъуа хъуащ.

«КъыжытІахэм хуитыныгъэ къыдат мыр зэрыщытын хуей мардэ псоми тету къыдэкІ адыгэбзэ псалъалъэу дыбжыну. НэгъуэщІ лъэныкъуэкІи мыбы и лізужьыгъузу щыіз лэжьыгъэхэм я фіагъ, я ехъуліэныкъыщымынэу, езыри Іуэхугъуэ зыбжанэкіэ, бгъэдыхьэкіэщіэ къыщыфынущ», - дыкъыщоджэ тхылъым пэублэ псалъэ хуащІам.

къэхутэныгъэхэмкІэ Ѓуманитар институтым адыгэбзэмкІэ и къудамэм мы Іуэхур къыщыхилъхьауэ щытат КІыщокъуэ Алим къызэ-

ралъхурэ илъэс 90 зэрырикъум теухуауэ Налшык 2004 гъэм щекіуэкіа Урысейпсо щІэныгъэ конферен-

НэгъуэщІ гуэр мыхъуу, КІыщокъуэ Алим и псалъалъэр зэхагъэувэну къыщІыхахам щхьэусыгъуэ зыбжанэ иІэщ; КІыщокъуэм и творчествэр къэбэрдей литературэм и нэхъ лъагапІэшхуэ дыдэу зэрыщы-

тыр; абы къыщІэна тхыгъэхэм я ститутым къыхуэмыгъуэтурэ, нобэм фіагъкіи, я куэдагъкіи къыпэхъун мызыгъуэгукіэ дызэримыіэр.

БищІо Борис тхылъым пэублэ лъалъэр зэхэгъэувэным илъэсих псалъэ хуищ ам къызэрыхигъэщае енк в елэжьащ Гуманитар къэхутэщи, ди нобэрей адыгэбзэм и зэфІэкъызэрыбгъэлъэгъуэфынур зэмкІэ и къудамэм и щІэныгъэлІ КІыщокъуэм и тхыгъэхэмкіэщ. Абы гуп: Бищіо Борис, филологие щіэи щыхьэтщ 1999 гъэм къыдэкlауэ ныгъэхэмкlэ доктор Дзыгъуанэ Рищыта «Адыгэбзэ псалъалъэр» щызэхалъхьэм, абы елэжьахэм тегъэ- дидатхэу Шэру Нинэ, Токъмакъ щІапІэу яІар Алим и тхыгъэ нэхъ пІащэхэм ящыщу «Хъуэпсэгъуэ Къардэн Мусэдин, Хэжь Залинэ, нур», «Мазэ ныкъуэ щхъуантіэ» ро- Афізунэ Анжелэ, Абазэ Маритэ, манхэр, и усэхэм щыщуи нэхъ пасэу Хэжь Марьянэ, Хьэвжокъуэ Людми-(1950 - 1960 гъэхэм) итхахэр зэры- дэ сымэ. арар. Ауэ щыхъукІэ, КІыщокъуэм и бзэм и къулеягъыр къэтІэщІа мыхъуауэ къэнат.

Къыхэгъэщыпхъэщ КІыщокъуэм и псалъалъэр «лъэпкъ псалъалъэ» къикІыр сыт жыпІэмэ, апхуэдэ псалъэхэмрэ фразеологиемрэ я мыхьэнэхэр езы бзэм и ІэмалхэмкІэ сэшхуэ», игъэнахуэу аращ, абы къыхэкІкІи, абыхэм псалъэгъэнахуэкІэ йоджэ.

Псалъалъэр къыдэзыгъэкІахэм КІыщокъуэ Алим къызэралъхурэ лъэр лъэпкъым хуэщхьэпэну, къыилъэсищэ щрикъум ирагъэхьэлІэну дэзыгъэкІахэми апхуэдэ лэжьытраухуами, ипэжыпІэкІэ 2014 гъэм зэхэлъхьэн яухат. Ауэ тхылъу тед- дащыгугъынщ зэжыным текІуэдэну мылъкур ин-

лъэ», «Партыр ди пашэу», «Усэхэмжыхуаlэм хуэдэу зэрыщытыр. Абы рэ поэмэхэмрэ», «Мывэ хуабэ» «Дамыгъэ», «Батырыбжьэ», «Валъалъэ лізужьыгъуэм бзэм и пса- гъуэ махуэ», «Бажэ пшынэ», «Хъуэпсэгъуэ нур», «Эмирым и «Щынэхужьыкъуэ», «Щхьэлыкъуэ», «Нал къута», «Кхъужьыфэ», «Лъапсэ», нэгъуэщІхэри. КІыщокъуэ Алим и бзэм и псалъа-

гъэфі куэдкіэ дяпэкіи дагъэгуфіэну

КІыщокъуэ Алим и бзэм и пса-

ныгъэхэмкІэ институтым адыгэб-

тэ, филологие щІэныгъэхэмкІэ кан-

Псалъалъэр щызэхагъэувэм къа-

гъэсэбэпащ КІыщокъуэ Алим и Іэ-

дакъэщІэкІхэу «Шум и гъуэгу», «Ел-

бэздыкъуэ», «Щіалэгъуэ щіына-

Жылэтеж Хьэжысмел,

НАФІЭДЗ Мухьэмэд.

Редактор нэхъыщхьэ ЖЫЛАСЭ Заурбэч

Редколлегием хэтхэр:

ЖьэкІэмыхъу Маринэ (унафэщІ-редактор), Ширдий Маринэ (унафэщІ-редактор), Къаншокъуэ Эллэ (жэуап зыхь секретарь), Къардэн Маритэ, Къумахуэ Аслъэн, НэщІэпыджэ Замирэ, Чэрим Марианнэ, ЩхьэщэмыщІ Изэ.

Езыгъэтхахэр «Адыгэ псалъэ» газетыр КъБР-м и Парламентымрэ Правительствэмрэ ирагъэтхащ (учредителхэр).

КъыдэзыгъэкІхэмрэ редакцэмрэ я хэщІапІэр 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 5

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; унафэщІ-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкІэ, жылагъуэмрэ лъэпкъ ІуэхухэмкІэ - 42-22-86; къуажэ гъащІэмрэ экономикэмкIэ-42-57-59; шэнхабзэмкIэ-42-75-36; егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ - 40-15-31; хъыбарыщІэхэмрэ спортымкІэ - 42-22-88, 42-60-53, 42-22-89; зэдзэкІакІуэхэм - 42-21-88; корректорхэм

42-60-27; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер ІэнатІэм - 42-26-41; сурэттеххэм -42-75-78, 42-63-64.

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къыщаІэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкІэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр зэтехуэ зэпыту шыткъым.

Газетыр Іэ тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщ Гэныгъэхэмк Гэ и управленэм. Тел.: 76-01-28, 76-01-10

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ ІуэхущІапІэм ПИ №ТУ07-00117-м щІэту ятхащ

Зы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокІ (12+) «Издательство «Южный регион» ООО-м щытрадзащ. 357600, Ставрополь край, ЕсэнтІыгу къалэ, Никольскэ уэрам, 5-А

Мы къыдэкІыгъуэм елэжьахэщ: жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Дыщэк Соня, редактору Жыласэ Заурбэч, корректорхэу Инэрокъуэ Азэмэт (3, 4-нэ нап.), Нэужьокъуэ Заирэ (1, 2-нэ нап.). КомпьютеркІэ газетым и теплъэр ящІащ Дол Маринэ, Мэлбахъуэ Анжелэ, сурэтхэм елэжьар Бицу Жаннэщ.

Номерыр «Адыгэ псалъэм» и компьютер ІэнатІэм щагъэхьэзыращ. Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м,

щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ. Индексыр П 5894 • Тираж 2.039 • Заказ №1291